

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra politologie a evropských studií

Ing. Bc. Alena Slavíková

**Příčiny a dopady normalizace vztahů mezi Izraelem,
Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem**

**Causes and effects of the normalization of relations
between Israel, the United Arab Emirates and
Bahrain**

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Lubomír Zvada

Olomouc 2023

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně na základě citovaných pramenů a literatury.

V Olomouci dne:

.....

.....

Bc. Alena Slavíková

Poděkování

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu této práce Mgr. Ľubomíru Zvadovi za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost, ale také za trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracovávání práce věnoval.

Obsah

Seznam zkratk	5
Transkripce	6
Transkripce z moderní spisovné arabštiny	6
Transkripce z moderní hebrejštiny	7
Úvod	8
Úvod do problematiky	8
O práci	10
1. Teoreticko-metodologické ukotvení práce	13
1.1 O Analýze zahraniční politiky	13
1.2 Diskursivní analýza	18
1.3 Výzkumný koncept práce	21
2. Izraelská zahraniční a domácí politika	24
2.1. Nastavení politického systému	24
2.2. Diferenciace stranického systému	24
Tabulka	26
2.3. Systém a zahraniční politika	27
2.4. Historický vývoj klíčových událostí zahraniční politiky	29
3. Abrahámovské dohody	34
3.1 Kontext podpisu Dohod – Likud	34
3.2 Analýza diskurzu politických stran	37
3.3 Systémová úroveň analýzy	45
Závěr	50
Literatura	52
Zdroje teoretické části	52
Zdroje výzkumu	62
Příloha A: Politické strany	82
Pravicové strany	82
Levicové strany	83
Středové strany	84
Ortodoxní strany	85
Arabské strany	86
Příloha B: Transkripce	87

Seznam zkratek

AD – Abrahámovské dohody

Dohody – Abrahámovské dohody

FPA – Analýza zahraniční politiky

IDF – Izraelské obranné síly

IR – Mezinárodní vztahy

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

OSN – Organizace spojených národů

SAE – Spojené arabské emiráty

Transkripce

Transkripce z moderní spisovné arabštiny

Moderní spisovná arabština má 20 souhlásek a 3 krátké a 3 dlouhé samohlásky. V běžných textech se píšou pouze souhlásky a dlouhé samohlásky, které se mezi sebou spojují. Krátké souhlásky se označují většinou jen v náboženských textech, v učebnicích, nebo tam, kde by mohlo dojít k záměně významu. Jedná se o jazyk, který se píše zprava doleva (Fleissig & Bahbouh, 1992). V této práci využívám překlad z moderní spisovné arabštiny do češtiny, podle Tabulky 1, viz níže, který jsem se naučila zde na univerzitě. Jedná se o transkripci běžně používanou českou arabistikou. Využívám ho z důvodu přehlednosti a přesnosti, jelikož se díky němu dají identifikovat jednotlivá písmena, bez jejich záměny s jinými.

Tabulka 1

Použitá transkripce moderní spisovné arabštiny.

Písmenko	Přepis	Písmenko	Přepis	Písmenko	Přepis
ا	a, i, u	ز	z	ق	q
ب	b	س	s	ك	k
ت	t	ش	š	ل	l
ث	ṭ	ص	ṣ	م	m
ج	dž	ض	ḍ	ن	n
ح	ḥ	ط	ṭ	ه	h
خ	ch	ظ	ẓ	و	w
د	d	ع	ʿ	ي	j
ذ	ḏ	غ	ġ	ء	'
ر	r	ف	f		

Transkripce z moderní hebrejštiny

Moderní spisovná hebrejštiny patří do skupiny semitských jazyků, stejně jako moderní spisovná arabština, proto funguje na podobném principu. Píše se zprava doleva a v běžných textech se také píšou pouze souhlásky. Při transkripci z moderní hebrejštiny užívám zjednodušeného fonetického přepisu, který obsahuje pouze české znaky (viz Tabulka 2). Tento systém je radikálně omezený a umožňuje pohodlné přečtení daného textu i nehebraistům (Čech & Sládek, 2009, s. 332–334).

Tabulka 2

Použitá transkripce moderní hebrejštiny.

Písmenko	Přepis	Písmenko	Přepis	Písmenko	Přepis
א	Neznačí se	ט	t	פ	p, f
ב	b, v	י	j	צ	c
ג	g	כ	k, ch	ק	k
ד	d	ל	l	ר	r
ה	h	מ	m	ש	s, š
ו	v	נ	n	ת	t
ז	z	ס	s		
ח	ch	ע	Neznačí se		

(Čech & Sládek, 2009, s. 333–334)

Úvod

Úvod do problematiky

Je 29. listopadu 1947. V sídle Valného shromáždění v New Yorku se nyní hlasuje o Rezoluci 181 rady bezpečnosti OSN, která má rozdělit Palestinu na arabskou a židovskou část. Schůze končí přijetím Rezoluce třiceti třemi hlasy. Proti přijetí hlasují všechny přítomné blízkovýchodní státy – Egypt, Írán, Irák, Libanon, Saudská Arábie, Sýrie, Turecko a Jemen.¹ Následující den začínají útoky na židovské cíle na území Britského mandátu Palestina, např. vypálení židovské obchodní čtvrti u Jaffské brány v Jeruzalémě (Almog, 2001, s. 1).

„Všechny naše snahy o mírové řešení palestinského problému selhaly. Jedinou cestou, která nám zbývá, je válka. Budu mít to potěšení a čest Palestinu zachránit.“

¹Abdu-l-Láh I. bin al-Ḥussajn, král Jordánského hášimovského království, 26. duben 1948.²

14. května 1948, půl roku od schválení Rezoluce 181 v podvečer vyhlášení nezávislosti státu Izraele dochází k invazi arabských států na jeho území. Pravidelné armády Egypta, Iráku, Jordánska, Libanonu a Sýrie se následujících 15 měsíců snaží nově vzniklý židovský stát zničit.³ Následuje období plné válek. V letech 1949 až 1967 zůstává konflikt mezi Izraelem a Araby o území zmrazen politikou Studené války. Arabové odmítají Izrael uznat. Zatímco Jordánsko a Libanon udržují v utajení s Izraelem určitý kontakt, Egypt a Sýrie podporují a organizují protiizraelské útoky, např. v roce 1973 (Rowley & Taylor, 2006, s. 80–81).

Významným milníkem je datum 26. března 1979, kdy je po návštěvě Egyptského prezidenta Muḥammada Anwara as-Sádáta v Jeruzalémě roku 1977 a dohodách z Camp Davidu v roce 1978 (Seale, 1979, s. 191), ve Washingtonu podepsána první mírová dohoda Izraele s arabským státem – Egyptskou arabskou republikou. Smlouvu podepisují izraelský premiér Menachem Begin a egyptský prezident as-Sádát. Svědkem jim je americký prezident Jimmy Carter.⁴ Egypt se tímto stává prvním arabským státem, který oficiálně uznává

¹ Dostupné z Organizace spojených národů [OSN, anglicky] (1947).

² Dostupné z Židovská virtuální knihovna [anglicky] (n. d.).

³ Dostupné z Velvyslanectví Státu Izrael v České republice (n. d.).

⁴ Dostupné z Mírová smlouva mezi Státem Izrael a Egyptskou arabskou republikou [anglicky] (1979, s. 115, 120).

Izraelský stát, výměnou za stažení Izraelské armády ze Sinajského poloostrova (Rabinovich, 1980, s. 1).

Dalším státem, který s Izraelem uzavírá mírovou smlouvu je 26. října 1994 Jordánské hášimovské království. Jordánský premiér ‘Abdu-s-Salám al-Madžálí, a izraelský premiér Jicchak Rabin, podepisují za přítomnosti amerického prezidenta Williama J. Clintona⁵ mimo jiné navrácení okupovaného území Jordánska, rozdělení vodních toků Jarmúk a Jordán a novou definici západní hranice Jordánska.

Dlouhodobě se předpokládalo, že k normalizaci vztahů s dalšími arabskými státy nedojde, dokud nebude vyřešen konflikt s Palestinci (Bermant, 2023). A proto se poněkud překvapivým stává rok 2020, kdy je 13. srpna 2020 dohodnuta mírová smlouva mezi Izraelem a Spojenými arabskými emiráty,⁶ výměnou za zastavení anexe Západního břehu Jordánu (Kalhousová, 2020). Mírová smlouva se uzavírá 11. září 2020 i s dalším státem Perského zálivu – Královstvím Bahrajn. Obě smlouvy jsou oficiálně podepsány ve Washingtonu 15. září 2020. Podpisu se účastní izraelský premiér Benjamin Netanjahu, ministr zahraničních věcí a mezinárodní spolupráce Spojených arabských emirátů ‘Abdu-l-Láh bin Zájid An-Nahján,⁷ ministr zahraničí Království Bahrain ‘Abdu-l-Laťíf bin Rášid az-Zajání a americký prezident Donald J. Trump.⁸

Dohody jsou nazvány jako Abrahámovské dohody (v textu dále AD, nebo Dohody), podle Abraháma, který je považován za otce judaismu i islámu. Předpokládá se, že tyto dohody budou vřelejší než dohody s Egyptem a Jordánskem. Obsahují příslib oboustranné ekonomické, zdravotní i obchodní spolupráce a vzájemnou pomoc v oblasti kybernetické bezpečnosti, technologických inovací, turismu i zemědělství (Kalhousová, 2020). Otázkou je, či tento politický projekt je, co stojí za jeho vznikem, a jaké to má skutečné dopady pro Stát Izrael?

⁵ Dostupné z Mírová smlouva mezi Jordánským hášimovským královstvím a Státem Izrael [anglicky] (1994).

⁶ Dostupné z Abrahámovské dohody: Mírová smlouva, diplomatické vztahy a jejich úplná normalizace mezi Spojenými arabskými emiráty a Státem Izrael [anglicky] (2020, s. 4).

⁷ Dostupné z Ministerstvo pro záležitosti kabinetu [anglicky] (n. d.).

⁸ Dostupné z Abrahámovské dohody: Deklarace o míru, spolupráci a konstruktivních diplomatických a přátelských vztazích [anglicky] (2020).

O práci

Cíle práce a volba tématu

Cílem práce je zkoumání příčin a dopadů normalizace vztahů mezi Izraelem, Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem. Výzkum je zaměřen na domácí a zahraniční politiku Izraele od roku 2015, analýzu Abrahámovských dohod, uzavřených v roce 2020 se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem a na redefinici bezpečnostního prostředí Blízkého východu způsobenou těmito dohodami. Práce se pokusí zodpovědět několik otázek. Úvahu o příčinách uzavření dohod: *Proč Izrael normalizoval vztahy se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem v roce 2020?* a výzkumnou otázku, zkoumající důsledky: *Jakým způsobem se normalizace vztahů zapsala do domácí politiky a jak Abrahámovské dohody ovlivňují geopolitickou situaci na Blízkém východě?* Tyto otázky budou zodpovězeny ve dvou úrovních analýzy, (1) domácí, která se zaměří na izraelské politické strany a dění uvnitř nich a (2) systémové, a to rozborem vztahů Izraele, Spojených arabských emirátů, Bahrajnu, případně jiných relevantních subjektů.

V době výběru práce, na jaře roku 2021 byly AD událostí, o jejímž dopadu se zatím pouze spekulovalo. Jednalo se o něco unikátního a přelomového, vzhledem k dosavadní ochotě arabských států uzavírat s Izraelem jakékoliv dohody o spolupráci. Spekuluje se dodnes. Díky tomu, že od uzavření neuběhlo ještě tolik času, a přesné dopady pořád nejsou jasné, je téma AD stále aktuální. V současnosti také ještě není dostupná žádná literatura, která by se dohodám věnovala z pohledu izraelských politických stran. Proto je tato práce nejen aktuální, ale svou volbou výzkumného rámce i vědecky přínosná.

Dělení práce

Práci je rozdělena na teoreticko-metodologickou a analytickou část. Teoretická část obsahuje úvod se všemi jeho náležitostmi, teoreticko-metodologický rámec práce a deskripci zahraniční a domácí politiky Izraele. V teoreticko-metodologické části je rozepsána teorie, která bude v práci použita, její historie, dělení, vhodnost, využití pro oblast Blízkého východu a její komparace s velkými teoriemi mezinárodních vztahů. Analýza zahraniční a domácí politiky Izraele je rozborem politického a stranického systému v Izraeli a vývoje jeho zahraniční politiky.

Analytická část se věnuje odvození příčin a dopadů AD na region, a to na systémové a domácí úrovni. Příčinám se věnuje analýza na systémové úrovni, která zkoumá

zahraničně-politický diskurz. Domácí úroveň následně zkoumá postoj izraelských politických stran k míru a Dohodám a hodnotí jejich vliv na vývoj domácí politiky.

Přehled literatury o Abrahámovských dohodách a charakteristika literatury v této práci

Přestože se jedná o relativně jedinečnou událost, vyjádřilo se k ní v České republice poměrně málo autorů, a to spíše ve formě krátkých informativních článků. Například Irena Kalhousová, ředitelka Herzlova centra izraelských studií na Univerzitě Karlově a její článek *Na Blízkém východě možná vzniká koalice proti politickému islámu* z 6. listopadu 2020 (Kalhousová, 2020), nebo *Trump, Netanjahu a "mírové dohody" na dnešním Blízkém východě* od politologa Marka Čejky vydaný 29. září 2020 (Čejka, 2020).

Cizojazyčných publikací je více, dle očekávání pochází převážně ze států, které podepsaly Dohody, a z jejich nejbližšího okolí. Tyto články se dají prozatím rozdělit, dle data vydání, do následujících tří kategorií: Do první kategorie bych zařadila články vydané v období mezi uzavřením AD a odchodem Donalda Trumpa z funkce prezidenta USA dne 20. ledna 2021. Jedná se o články převážně informativního charakteru, analýzy aktuálního stavu situace, nebo predikce dopadů. Příkladem je publikace od Even a kol. (2020), vydaná Institutem pro národní bezpečnostní studia dne 12. října 2020 o ekonomicko-strategickém rozměru AD. Druhou kategorií představují publikace, které hodnotí stav po odchodu Donalda Trumpa z funkce prezidenta USA a reagují na změnu americké politiky. Jako příklad může sloužit článek Trigano (2021), vydaný 1. března 2021, s názvem *Abrahámovské dohody: Protichůdné reflexe*. Třetí kategorie zahrnuje publikace, které již mají, díky časovému odstupu, možnost zhodnotit dosavadní dopad Dohod. Německý institut pro globální a teritoriální studia vydal dne 1. srpna 2022 studii od Dachtler (2022) nazvanou *Od nového k normálnímu: dva roky po Abrahámovských dohodách*, která by se do této kategorie dala zařadit.

Dalšími články, které se věnují tomuto tématu jsou např. Elman a Shams (2022), který se zabývá možností využití Dohod k potírání antisemitského diskurzu. Goldstein (2022) rozebírá vliv AD na řešení Izraelsko-palestinského konfliktu a postavení palestinských uprchlíků. Článek od Ocampo (2022) analyzuje národní a regionální faktory, které podpořily obrat v arabsko-izraelském konfliktu a přispěly tím k uzavření Dohod. Spoluprací a sblížením Izraele, Spojených arabských emirátů a Bahrajnu od roku 2020 se zabývá Fakhro a Baconi (2022), který také popisuje snahu těchto států zmírnit jejich obavy

z možného návratu k dohodě o íránském jaderném programu z roku 2015. O posunu v regionální strategické dynamice, ideologii i strategiích na Blízkém východě a o AD, jako o jiném druhu panarabismu a panafricanismu se lze dočíst v Segell (2022). Článek od Admoni (2021) obsahuje analýzu katarského přístupu k Izraeli a mírovým dohodám. Více o rozkolu mezi státy Perského zálivu, které již uzavřeli mírovou smlouvu s Izraelem, a Pákistánem, který má dlouhodobě vyhraněný postoj k postavení Palestinců, ale se státy Perského zálivu má kooperativní vztahy a nyní díky tomu čelí dilematu, zdali smlouvu uzavřít také, se dá najít v článku Ahmed a Abbas (2021). Promítnutí náboženství do zahraniční politiky a jeho vliv na AD a následky tohoto druhu přístupu popisuje Jeong (2021). Benstead (2021) zkoumá faktory, které vedou arabské občany z dvanácti zkoumaných zemí k podpoře normalizace vztahů s Izraelem. Melkumyan (2021) se zabývá proměnou politiky Spojených arabských emirátů vůči Izraeli. Rozebírá vývoj zahraniční politiky a jejích priorit, vztahy s arabskými státy a postupnou změnu přístupu k Izraeli. Zvyagelskaya (2021) předkládá a rozvíjí čtyři důvody, které vedly k normalizaci vztahů s Izraelem. Jedná se o desekuritizaci palestinského problému, bezpečnostní nejistotu v Perském zálivu a vyhlídku na snížení angažmá USA v této oblasti, vytvoření vazeb v oblasti podnikání, obchodu a dopravy a vytvoření tolerantnější společenské atmosféry.

Tato práce využívá velké množství primárních zdrojů, a to v analytické části, která analyzuje sociální sítě (Facebook a Twitter), webové stránky izraelských politických stran a výstupy think-tanku Izraelský demokratický institut. Sekundárními zdroji jsou převážně publikace, které se věnují zvolenému metodologickému rámci, Izraeli a dění na Blízkém východě.

1. Teoreticko-metodologické ukotvení práce

Pro tuto studii jsem se rozhodla použít **kvalitativní metodologii**, která umožňuje porozumění politické situaci v Izraeli a umožňuje hloubkovou analýzu zahraniční politiky a kontextu.⁹ Kvalitativní výzkum lze podle McNabb (2015, s. 227), rozdělit do tří širokých strategických skupin. Jsou to (1) explanační výzkumné studie, (2) interpretační výzkumné studie a (3) kritické výzkumné studie. Výzkum je možné klasifikovat jako **interpretační**, pokud vychází z předpokladu, že se lidé učí o realitě z významů, které přisuzují určité konkrétní subjekty sociálním jevům, jako je jazyk, vědomí, sdílené zkušenosti apod., které jsou brány v určitém kontextu, a navíc se neustále mění. Hlavním cílem interpretačního výzkumného přístupu je poskytnout popisy a interpretace těchto zkušeností a významů. Výzkumným cílem této práce je interpretace významu AD.

Jedinečnost Izraele¹⁰ většinou vede k jeho zkoumání v podobě bilaterálních analýz (Evron, 2007), či jedno případových studií.¹¹ Obecně se o volbě počtu případů zmiňuje například Gustafsson (2017). Zaměřením práce na Izrael je zvolena forma **jedno případové studie**, která umožňuje detailní popsání zkoumaného jevu, tj. Abrahámovských dohod. O výhodách a nevýhodách této formy se lze dočíst ve Willis (2014).

Následující kapitoly se zabývají výzkumným rámcem, který bude v práci použit. Teorií je kvalitativní a interpretativní teorie **Analýza zahraniční politiky** (Foreign Policy Analysis, dále FPA). Zkoumán je jeden případ, případ Izraele.

1.1 O Analýze zahraniční politiky

Tato práce využívá teorii FPA, která se zabývá studiem zahraničně-politických vztahů mezi různými aktéry, především státy, v mezinárodní politice. Jádrem oboru je zkoumání aktérů, procesů a podmínek, které ovlivňují rozhodování a výsledky zahraničně-politických rozhodnutí. FPA se také zabývá jejich vlivem na formální rozhodovací aparát státu. Vyvinula se jako samostatná oblast zkoumání v rámci disciplíny vědeckého výzkumu mezinárodních vztahů (dále IR). Tato teorie vychází z širšího kontextu. Podrobně zkoumá aktéry, jejich motivace, strukturu rozhodování, způsoby, jakými se subjekty rozhodují, a jejich vliv na to,

⁹ Více o kvalitativních a kvantitativních metodách je k dočtení např. v učebnici Steinmetz (n. d.), v McNabb (2015, s. 225), případně v Gerring (2017).

¹⁰ V politickém kontextu v Neuberger (1989).

¹¹ Příklady jedno případových studií jsou Telhami (1990); Lehman-Wilzig (1991); Shlaim a Yaniv (1980).

co se děje v zahraničí. Původně byla zaměřena na zlepšování rozhodování v oblasti zahraniční politiky. Jejím cílem bylo umožnit dosažení lepších výsledků mezistátních jednání, případně zvýšit šanci na uzavření mírových vztahů mezi státy (Alden & Aran, 2017, s. 2–3).

Její využití v oblasti IR lze datovat do 50. a 60. let 20. století. V této době se vyvíjí, ale zatím postrádá komplexitu a obecnou teorii. Je potřeba rozvoj, který by propojil principy FPA s realitou, K významným osobnostem první generace patří Alexander George, Arnold Kanter, James Rosenau a Glenn Snyder. Počátek FPA byl čas velkého intelektuálního úsilí a nadšení až do úpadku v 80. letech. Určité metodologické postupy, které se používaly na počátku 60. let se již většinou nepoužívají. Tehdy se zdály samozřejmé, ale nebyly správné a v některých oblastech vyvolaly úpadek využívání FPA až do období kritické sebereflexe, kdy se tyto nedostatky podařilo odstranit. Ale druhá generace na základech první generace stavěla. V 80. letech dochází k ořezávání, jak teoretické, tak metodologické oblasti. Debatuje se o otázkách typu: Když jsou informace dlouho utajené, stojí za to dělat analýzy událostí starých dvacet i více let? Po skončení Studené války se již nesrovnalosti mírní. Postupně se hroubí bipolární systém a dochází k přesvědčení, že není možné předvídat změnu systému pouze na základě proměnných na systémové úrovni. Do předpovědi je potřeba zahrnout více proměnných, např. role mezi domácími politickými subjekty, rozhodnutí zainteresovaných osobností apod. Třetí generace FPA již pracuje v období, kdy ve společnosti vzrůstá zájem o otázky a témata, kterými se FPA vždy zabývala.¹²

V současné době se dle Hudson a Day¹³ začíná v IR zvyšovat zájem o perspektivy, které může FPA nabídnout, ale mnoho vědců, přesto, že se zabývají otázkami pro FPA vhodnými, běžně k jejich zodpovězení tuto teorii nepoužívají. Tato teorie proto prozatím nemá rovné postavení se známějšími teoriemi IR, jako realismus, liberalismus a sociální konstruktivismus. Jakým způsobem se tyto teorie odlišují? Neorealisté tvrdí, že státy jsou černými skříňkami a jejich preference se utvářejí na základě rozložení moci v anarchistickém systému. Tyto zájmy vynucené systémem jsou prvořadé, a proto v neorealismu není potřeba obsah černé skříňky zkoumat, tj. netřeba zkoumat rozhodování, ani rozhodující aktéry uvnitř státu. Sociální konstruktivismus je založený na představě, že preference a zájmy konstruuje ideje. Materiální svět je vytvořen na základě světa ideálního, avšak je stále omezen materiální realitou. Za těchto předpokladů může dojít k následujícím jevům: (1) Může dojít k čistě

¹² Dostupné z Hudson & Day (2020, s. 14–16, 25, 28–30).

¹³ Hudson a Day (2020, s. 10–11, 28–30, 209–210).

ideové systémové změně, bez změny materiální. (2) Materiálně odlišné státy mohou jednat podobně, v závislosti na jejich identitě. (3) Materiálně podobné státy mohou jednat odlišně, v závislosti na jejich identitě. FPA tvrdí, že ideje mají pouze lidé. Pouze ti mohou vytvářet a měnit identitu a být činiteli v IR. Propojení mezi FPA a hlavními teoriemi IR je nedostatečné i přesto, že je FPA považována za jejich pododbor. Realismus, liberalismus a sociální konstruktivismus sice začlenili do svého výzkumu domácí úroveň analýzy a psychologické faktory, ale zároveň dodnes nepřijímají výzkum o domácích politických a rozhodovacích faktorech ovlivňujících volby a politiku aktérů. Tento nesoulad je pravděpodobně způsobený jejich zaměřením na obecnou teorii aktérů. Neorealisté se zaměřují na elity, liberálové na instituce a sociální konstruktivisté na ideje a diskurz, na druhou stranu FPA upřednostňuje zaměření na konkrétní aktéry.

Každá velká teorie mezinárodních vztahů má své výhody i nevýhody. Realismus poskytuje užitečný rámec pro pochopení role moci a vlastních zájmů při utváření zahraničně-politických rozhodnutí, ale může být kritizován za přílišné zjednodušení motivací států a ignorování role idejí a norem. Liberalismus poskytuje užitečný rámec pro pochopení úlohy spolupráce a sdílených hodnot při utváření rozhodnutí, ale problémem může být příliš optimistický pohled na schopnost států spolupracovat a ignorování úlohy moci v rozhodování. Sociální konstruktivismus poskytuje užitečný rámec pro pochopení úlohy idejí a norem při utváření zahraničně-politických rozhodnutí, ale poněkud podceňuje materiální faktory, jako je moc a vlastní zájem, při utváření jednání států. **FPA** na rozdíl od velkých teorií poskytuje podrobnější analýzu toho, jakým způsobem státy rozhodují. **Velké teorie** se obvykle zaměřují na široké vzorce a struktury, zatímco FPA zkoumá konkrétní aktéry, procesy a instituce, které utvářejí zahraničně-politická rozhodnutí a umožňuje důkladnější pochopení problematiky. Klade důraz na roli jednotlivců a skupin a uznává, že tito aktéři hrají uvnitř států také důležitou roli při utváření těchto rozhodnutí. Na rozdíl od velkých teorií také uznává, že konkrétní kontext daného zahraničně-politického rozhodnutí může mít významný vliv na jeho výsledek a analýzou historického, kulturního, aj. kontextu daného rozhodnutí může poskytnout podrobnější pochopení toho, jak a proč jsou konkrétní politiky přijímány.

FPA může svým pohledem přispět každé z velkých teorií a nabízí díky tomu jejich propojení (Hudson & Day, 2020, s. 210). Hudson (2005) uvádí že FPA přispívá (1) vytvořením možnosti smysluplné integrace teorie, či teorií, které byly doposud aplikovatelné pouze na určitý segment, na různých úrovních analýzy, (2) umožněním získání více informací o institucích a konkrétních důležitých aktérech, které velké teorie nedokážou

získat, (3) k hlubšímu porozumění a vysvětlení chování států, protože zohledňuje přínos lidského faktoru. (4) schopností být přirozeným mostem mezi oborem mezinárodních vztahů a jinými politologickými obory.

Protože FPA umožňuje nahlédnout do dění uvnitř černé skříňky, a to z různých perspektiv, a její komplexita nabízí porozumění rozhodnutím a akcím daného subjektu mezinárodního systému, je vhodná pro využití v této práci, která svým zaměřením a cíli vyžaduje zkoumání dění uvnitř Státu Izraele.

Úrovně FPA

Jednou z hlavních dělících linií mezi jednotlivými teoriemi IR je podle Morin a Paquin (2018, s. 8) úroveň analýzy. Úroveň analýzy se obecně rozlišuje na individuální úroveň, úroveň národní a mezinárodní systémovou úroveň. FPA, tím, že se zaměřuje především na aktéry, kteří vytvářejí zahraniční politiku, se pohybuje především na individuální a národní úrovni. Většina teorií mezinárodních vztahů se naopak, díky své orientaci na strukturu, zaměřuje především na mezinárodní systémovou úroveň.

Dle zkoumaného cíle se dá FPA rozdělit do následujících, vzájemně kombinovatelných úrovní výzkumu:

- (1) lídři, jejich kognitivní procesy a osobnost,
- (2) skupinové rozhodování,
- (3) kultura a identita,
- (4) domácí úroveň analýzy a
- (5) systémová úroveň analýzy,

přičemž zkoumané úrovně jsou seřazeny od zaměření spíše individuálního, přes státní, až po mezinárodní. Individuální úroveň analýzy (1) se zabývá rozhodovacími procesy jednotlivých vůdců. Zaměřuje se na roli osobních přesvědčení, hodnot a zkušeností při utváření zahraničně-politických rozhodnutí. Zvažují se zde také kognitivní procesy (schopnosti se učit, paměťové dovednosti apod.), role osobnosti a styl vedení. Úroveň skupinového rozhodování (2) se zabývá strukturou a procesy v malých skupinách, jejich motivacemi a skupinovým myšlením. Také zahrnuje zkoumání a implementaci organizačních procesů, provozních postupů a způsobu učení. Nechybí zde ani otázky morálky, vlivu, teritoria a vnitro agenturní skupinové politiky. Zkoumání kultury a identity (3) se zaměřuje na teorii rolí, nacionalismus,

zkoumání identity napříč historií, společné hodnoty apod. Domácí úroveň analýzy (4) je o domácí politice a o tom, jakým způsobem ovlivňuje politiku zahraniční. Zaměřuje se na roli zájmových skupin, politických stran a dalších domácích aktérů, včetně složení a typu vládnoucího aparátu. Systémová úroveň analýzy (5) se zabývá širším mezinárodním systémem a tím, jakým způsobem formuje jednání států. Zohledňuje vliv a role mezinárodních subjektů. Tyto úrovně analýzy se vzájemně doplňují a jsou často na sebe navázány (Hudson & Day, 2020, s. 34). Více o úrovních FPA se lze dočíst např. v publikaci Morin a Paquin (2018, s. 8–12).

FPA na Blízkém východě

Blízký východ je složitý a dynamický region se spoustou státních i nestátních aktérů. Země v této oblasti se vyznačují různorodostí politických systémů, zahrnující i autoritářské režimy. Odehrálo se zde mnoho konfliktů a krizí, které mají vliv na zahraničně-politické rozhodování. Zkoumání této oblasti pomocí FPA je dle Darwich a Kaarbo (2019, s. 9–11) vhodné, s potenciálem obohatit současný výzkum, přestože se v České republice jedná o prozatím málo užívanou teorii. Autoři pro oblast Blízkého východu doporučují 4 úrovně výzkumu. (1) První doporučenou úrovní je zkoumání veřejného mínění. Tento přístup shrnuje ve výsledku velké množství faktorů, které charakterizují dynamický vztah mezi veřejností, médií a elitami (např. informace elitami držené, jejich dostupnost veřejnosti, role médií, ...). V oblasti Blízkého východu mívá vláda v ranném stádiu informační výhodu. Veřejnost má příležitost informační nevýhodu s postupem času redukovat, či úplně překonat. (2) Druhou použitelnou úrovní pro výzkum je výzkum rozhodovacích jednotek. Tyto jednotky se dají rozdělit na lídry (jednotlivce, kteří mají v rozhodování autoritu), skupiny (malé množství lidí, kteří se společně na rozhodnutí domlouvají), a koalice (seskupení autonomních politických aktérů). (3) Třetí úrovní je rozbor lídrů, kdy se výzkum zabývá analýzou toho, jakým způsobem lídr formuje svůj názor a představy. Jedná se o hodnocení jeho vlastností, zvyků a motivací, toho, jakým způsobem hodnotí mezinárodní situaci, jakým způsobem řeší problémy a podobně. (4) Poslední doporučenou teorií je Teorie rolí, která bere v potaz společenskou pozici státu – vnitřní, vnější, materiální i ideovou. Zahrnuje takové faktory jako revoluce, změny režimů atd. a v oblasti Perském zálivu pomáhá teoreticky vysvětlit např. vzestup malých států.

Využití FPA v této práci

V této práci jsou zkoumány dvě úrovně výzkumu. (5) Systémová úroveň analýzy a (4) Domácí úroveň analýzy. (5) **Systémová úroveň analýzy** je vybrána kvůli velkému vlivu geopolitických faktorů na politiku států Blízkého východu, které budou v této práci zkoumány v širším zahraničně-politickém kontextu. (4) **Domácí úroveň analýzy** je zvolena z důvodu velké rozmanitosti izraelské společnosti, dostupnosti informací a na doporučení článku Darwich a Kaarbo (2019, s. 9–11), viz *FPA na Blízkém východě*. V této rovině bude aplikována metoda **Diskurzivní analýzy** politických stran v Izraeli. Jedná se o kvalitativní metodu, orientovanou na jednotlivé případy textů, která využívá přístupu zdola-nahoru. Nejdříve se zabývá textem, který hloubkově interpretuje a ze kterého následně vytváří kategorizaci (Miessler, 2008, s. 2). Více o této metodě je uvedeno v podkapitole *1.2 Diskursivní analýza*.

1.2 Diskursivní analýza

O metodě, komparace s obsahovou analýzou

V současné době se k analýze mediálních textů používají dvě, v zásadě odlišné, tradice: Obsahová analýza a Diskurzivní analýza. Na první pohled se může zdát, že Obsahová a Diskurzivní analýza jsou v zásadě komplementární a vzájemně kombinovatelné, nicméně jejich východiska i cíle jsou v mnohém velice odlišné. Kvantitativní obsahová analýza, orientovaná na proměnné používá předdefinované kategorie, tj. postupuje „shora dolů“ a soustředí se na dále neproblematizovaný a objektivně chápaný „obsah“, např. na počítání výskytu určitých slov či tvrzení v rámci velkého vzorku reprezentativních textů. Tato metoda dokáže zpracovat velké množství textu, ovšem povrchně a se ztrátou významu textu. V této práci bude využita Diskurzivní analýza (Miessler, 2008, s. 116–117).

Diskurzivní analýza je metoda, která rekonstruuje subjektivní, či sdílené významy, které lidé přisuzují realitě, tím, že analyzuje texty a projevy těchto lidí. Realitě je přisuzován význam podle fixních, ale nestabilních pravidel, které mají „nadosobní povahu“. Proto hovoříme o diskurzu. Jedná se o abstraktní strukturu pravidel a idejí, která ovlivňuje politickou praxi a umožňuje realizaci politické moci. Tyto faktory zase naopak udržují nadosobní strukturu významů. Diskurzivní analýza se zabývá výzkumnými otázkami, které se soustřeďují na podobu diskurzu a jeho interakcí s politickou praxí a mocí. Zkoumá podobu

významů, které zkoumaný člověk přisuzuje objektům, aktérům, sobě, věcem a událostem. Je potřeba zkoumat také vnitřní logiku diskurzu, tj. pravidla a pravidelnosti, kterými se diskurz tvoří. Pro zahraničně-politický diskurz je typické, že legitimizuje a ospravedlňuje politická rozhodnutí, a tím umožňuje, ale i omezuje jednání aktérů (Beneš, 2019, s. 169, 171).

Politické rozhodnutí, či politický projev, ať už ve formě mluvené, či psané, souvisí se společensky sdílenými politickými reprezentacemi a kolektivními interakcemi skupin a institucí. V této souvislosti je potřeba zkoumat (1) politický kontext, a způsob, jakým je tento kontext definován a řízen politickými aktéry a (2) strukturu politického diskurzu, tj. její popis a vysvětlení z hlediska reprezentace. Na sociálně-politické úrovni popisu jsou politické procesy a struktury tvořeny událostmi, interakcemi a diskurzí politických aktérů v určitém politickém kontextu. Na sociálně-kognitivní úrovni popisu jsou naopak tvořeny individuálními reprezentacemi těchto diskurzů, interakcí a kontextů (Van Dijk, 2002, s. 204–205). Z diskurzivně-analytického hlediska takový způsob vymezení naznačuje, že studium politického diskurzu by se nemělo omezovat na strukturní vlastnosti samotného textu či mluveného projevu, ale mělo by zahrnovat i systematický popis kontextu a jeho vztahů k diskurzivním strukturám (Van Dijk, 1997, s. 15).

U Izraele je z kontextuálního hlediska důležité, že ho formovalo drsné, rychle se měnící, nebezpečné a nepoddajné vnější prostředí, tj. arabští sousedé, kteří se ho od jeho vzniku snažili zničit. Uvnitř Izraele se také nachází, díky systému poměrného zastoupení ve vládě, hluboce roztržštěný stranický systém. Tyto charakteristiky postupem času vytvořily následující jevy. (1) Rozhodování v izraelské politice je zaměřeno na krátkodobý horizont a je často provizorní a sekvenční. (2) Premiéři projevují zřetelnou tendenci vyhýbat se systematické tvorbě politiky. V důsledku toho často nejsou dobře objasněny aktuální politické priority a cíle. (3) Kabinet a Ministerský výbor pro obranu jsou obvykle nefunkční, a většinu skutečných rozhodnutí provádí premiér na neformálních fórech s ministrem obrany a dalšími vysokými představiteli obrany. (4) V době, kdy se problém dostane do kabinetu, se premiér a příslušní ministři obvykle dohodnou na preferovaném postupu a předloží pouze jednu variantu, kterou lze schválit nebo zamítnout. (5) Rozhodovací proces je intenzivně politizovaný. (6) Izraelští premiéři mají jen málo zákonných výsad a jejich skutečná moc nepřiměřeně závisí na jejich politických schopnostech a koaličních potřebách. Velkou mocí disponují ti, kteří pevně ovládají své strany a koalice, ale i oni jsou nuceni jít do mimořádných kroků a podstupovat politická rizika, aby dosáhli svých cílů. V této souvislosti bude v dalších kapitolách rozebírán případ současného premiéra Benjamina Netanjahua. (7) Obranné

struktury, zejména Izraelské obranné síly (dále IDF), jsou zdaleka nejinfiltrovanějším byrokratickým hráčem, který ovšem není všemocný. (8) Meziresortní integrace politiky a koordinace činnosti je nedostatečná. (9) Izraelský rozhodovací proces je značně specifický. (10) Úniky informací jsou časté a mají významný vliv na rozhodovací proces. Naopak mezi výhody izraelské politiky patří schopnost rychlé a pružné reakce, efektivita obranného plánování a kvalita a motivace politického rozhodování (Freilich, 2013, s. 257–259).

Dělení a struktura metody

Diskurz nabyl v průběhu zhruba posledního století obrovského množství významů, od přirozeného jazyka, řeči a písma, až po téměř cokoli, co funguje jako nositel významu, včetně sociálních a politických praktik. Díky tomuto se diskurz a konstruovaný charakter světa stávají stále viditelnějšími. Analytici přisuzují diskurzu různý stupeň důležitosti a významu, což vede k problémům s klasifikací. Ale existují na přinejmenším tři dimenze, podle kterých můžeme přistoupit k Diskurzivní analýze: (1) ontologie, tj. učení o bytí, (2) zaměření a (3) účel. Dimenze (1) ontologie má za cíl zachytit relativní význam, který je explicitně přisuzován zastáncem diskurzivně-analytického přístupu jeho ontologickým předpokladům. Právě tyto druhy úvah mají vliv na to, co různé přístupy chápou pod pojmem diskurz, jakým způsobem vymezují své předměty a úrovně analýzy apod. Například Teorie politického diskurzu a Kritická analýza diskurzu, věnují těmto ontologickým úvahám značný prostor. (2) Zaměření se týká úrovně analýzy spojené s objekty zkoumání, typické pro daný přístup. Zaměřit se je možné např. na text, jedinou interakci, praktiky režimů, obrázky apod. Dimenze (3) účelu má za cíl zachytit hlavní motivaci výzkumu, zda je primárně vysvětlující, nebo primárně kritický, či jsou oba přístupy ve výzkumu, a v jakých kombinacích.

Diskurz je dle (Beneš, 2019 s. 171–174) potřeba tematicky vymezit. Zvolí se aktér, věc, či aktivita, jejichž subjektivní, či sdílený význam bude rekonstruován. V případě této práce se na systematické i domácí úrovni jedná o Abrahámovské dohody. Prvním úkolem analýzy je rozdělit diskurz na jednotlivé prvky. Tyto prvky se mohou nacházet na následujících úrovních. (1) Významové, (2) rétorické, nebo (3) jazykové. Významová úroveň a struktura (1) je soubor pravidel, které určují hranice vědění a obsah promluv. Je obecně chápána jako systém diferencí, ve kterém je význam věcí utvářen skrze řadu srovnání. Objekty analýzy se identifikují skrze odlišnosti od ostatních objektů. Rétorická struktura (2) je soubor pravidel, které regulují řazení částí textu do větších celků. Tato pravidla vymezují, jakým způsobem dochází k provázání a řazení textů, pro dosažení účelu daného textu.

Struktura jazyka (3) se zaobírá pravidly a způsobem uspořádání textu na nejnižší úrovni. Zajímají ji větné členy, gramatika, slovosled apod. Druhým úkolem analýzy je stanovení řečového společenství. Jedná se o stanovení skupiny osob, které sdílí pravidla diskurzu. Tyto osoby sdílí systém slovních znaků. Společenství drží pohromadě díky sdíleným normám, ale jednotliví členové se mohou ve svých názorech lišit. Následně je důležité stanovit korpus, tedy soubor psaných textů, mluvených projevů, či vizuálních obrazů, který bude předmětem analýzy. Předmětem výzkumu je ovšem také kontext, který externě navazuje na zkoumaný korpus. Jedná se o aktivitu, či diskurz, na který mluvčí navazuje, či se vůči němu vymezuje.

Diskurzivní analýza se dá pojmut mnoha teoretickými koncepty. Lze je rozdělit na následující:¹⁴

- (1) Teorie politického diskurzu (Political Discourse Theory, PDT),
- (2) Rétorická politická analýza (Rhetorical Political Analysis, RPA),
- (3) Historická analýza diskurzu v rámci kritické analýzy diskurzu (Discourse-Historical Approach, DHA),
- (4) Interpretační politická analýza (Interpretive Policy Analysis, IPA),
- (5) Diskurzivní psychologie (Discursive Psychology, DP) a
- (6) Q metodologie (Q Methodology, QM).

V této práci bude použita **Interpretační politická analýza**. Politickým diskurzem, kterým se bude tato práce zabývat, je myšlen diskurz aktérů, kteří se podílejí na daném politickém rozhodnutí, včetně kontextu, který je pro rozhodnutí relevantní.

1.3 Výzkumný koncept práce

Tato práce se zaměřuje na Abrahámovské dohody, zkoumá, jak různé politické strany v Izraeli formulovaly své postoje k této otázce, jakým způsobem to ovlivnilo přijetí Dohod, a jaké důsledky mělo jejich podepsání. Je použit kvalitativní interpretativní výzkumný přístup, který zdůrazňuje důležitost porozumění subjektivním významům, které aktéři přikládají svému jednání a zkušenostem. Konkrétně tato studie používá teorii Analýza zahraniční politiky (FPA), která tvrdí, že pohled politických stran také svým způsobem přispěl k uzavření Dohod. Analýza je v této práci prováděna na dvou úrovních – na systematické úrovni, která se věnuje příčinám uzavření Dohod analýzou regionálních geopolitických

¹⁴ Rozdělení podle Glynos et al (2009, s. 5–6). V závorkách je uvedena anglická terminologie autora.

faktorů, a na domácí úrovni, která se věnuje tomu, jak průběh Dohod ovlivnil postoj izraelských politických stran.

Na **domácí úrovni** se výzkum zaměří na analýzu politických stran v Izraeli a vývoj diskurzu AD. FPA předpokládá, že politické strany jsou samostatné subjekty, které mají vlastní cíl k dosažení, a svým jednáním ovlivňují zahraniční politiku i další subjekty zahraničně-politického rozhodování. Proto jsem se v této práci rozhodla použít Interpretací analýzu politiky se zaměřením na způsoby, jakými politické strany interpretují AD a jak jsou jejich interpretace utvářeny jejich politickými ideologiemi a cíli. *Jaké jsou jednotlivé pozice politických stran k Abrahámovským dohodám? Jakým způsobem je prezentovaly veřejnosti?*

Řečové společenství, které je zahrnuto, jsou izraelské politické strany, které se dostaly do Knesetu, a to v období od 34. do 37. vlády včetně, tj. od roku 2015 do 2023. Korpusem jsou výroky těchto stran, které jsou dostupné z jejich politických programů, oficiálních webových stránek a sociálních sítí.

Ke každému politickému subjektu byly dohledány oficiální volební programy a webové stránky. V případě absence jednoho, nebo obou zdrojů byly analyzovány sociální sítě strany, či jejich představitelů. Vyhledávání na sociálních sítích probíhalo (1) úplně, kdy byly analyzovány všechny příspěvky v daném časovém období, nebo (2) zkráceně, kdy byly analyzované příspěvky omezeny volbou klíčových slov, které jsou uvedeny v Tabulce 3.

Na **systemové úrovni** je analyzován zahraničně-politický diskurz v souvislosti s regionálními geopolitickými faktory a AD v bilaterální relaci. Jedná se o osobní interpretaci dané situace. Tato úroveň se pokusí zodpovědět otázky *Proč Izrael uzavřel Abrahámovské dohody? Jak Abrahámovské dohody ovlivňují geopolitickou situaci na Blízkém východě?*

Pro úvahu *Proč Izrael uzavřel Abrahámovské dohody?* jsou volenými proměnnými ekonomické/hospodářské, vojenské/bezpečnostní faktory¹⁵ a celkový vývoj pohledu na Izrael. Jaké výhody v těchto oblastech Izrael uzavřením Dohod získal, či ztratil? U otázky *Jak Abrahámovské dohody ovlivňují geopolitickou situaci na Blízkém východě?* je analyzován vliv Dohod na rozložení sil v regionu¹⁶ a výsledky *Analýzy na domácí úrovni*, které v tomto ohledu předpokládají vliv Netanjahuovy neosionistické politiky na Dohody.¹⁷

¹⁵ Dostupné z Ben-Shabbat a Aaronson (2022), Egel et al. (2021), Finaud et al. (2021), Guzansky (2020).

¹⁶ Dostupné z Finaud et al. (2021), Guzansky (2020).

¹⁷ Dostupné z Lipner (2020, s. 4-5).

Tabulka 3

Použitá klíčová slova.

Použitá klíčová slova		
Anglicky	Hebrejsky	Arabsky
Abraham	אברהם	إبراهيم
Accord	הסכם	اتفاق
accord	-	-
Accords	הסכמים	اتفاقيات
accords	הסכמות	-
Arab	ערבי	عربي
arab	-	-
Arabs	ערבים	عرب
arabs	-	-
Bahrain	בחריין	البحرين
Deal	הסכם	صفقة
deal	-	-
Emirates	האמירויות	الإمارات
Peace	שלום	سلام
peace	-	-
Saudi	הסעודית	السعودية
UAE	-	-

2. Izraelská zahraniční a domácí politika

2.1. Nastavení politického systému

Izrael je parlamentní demokratická republika. Její politický systém má ovšem několik specifíků, kterými se od dalších demokratických republik odlišuje:

(1) V době Osmanské říše, kdy začala být udělována autonomie jednotlivým religiózním komunitám v náboženských záležitostech, dochází k silnému propojení státu s náboženstvím. Od té doby se, především v sociální oblasti, dodržují náboženská pravidla, aniž by byla legislativně zakotvena, tzv. status quo. Dodnes se proto vedou spory např. o provozování veřejné dopravy o Šabat apod. (Čejka, 2009, s. 24–27).

(2) Izrael má místo Ústavy Základní zákony. Původně měla být Ústava vytvořena prvním Knesetem. Bohužel díky neshodám mezi politickými stranami se její vytvoření nepodařilo. Předpokládá se, že bude vytvořena v budoucnu, a to seskupením Základních zákonů, až jich bude vytvořeno dostatečné množství. V současné době je jich třináct.¹⁸

(3) V Izraeli je povinná vojenská služba pro většinu mužů i žen a je běžné, že bývalí vysoce postavení vojáci zastávají vysoké funkce v politice, soukromém sektoru i vzdělávacím systému. Dokonce je služba v armádě často považována za podmínku pro zastávání vysokých politických funkcí (Hoffman, 2019, s. 4–5).

2.2. Diferenciace stranického systému

Klíčovým komponentem izraelského stranického systému jsou od roku 1949 až do 70. let levicové strany, které mají největší vliv na samotnou existenci a vývoj státu (Čejka, 2022). Porážka Strany práce ve volbách v květnu 1977 ukončuje nadvládu levice a vynáší k moci pravicovou stranu Menachema Begina – Likud (Shlaim, & Yaniv, 1980, s. 246).

Likud vzniká před volbami v roce 1973 úsilím Menachema Begina a Ariela Šarona, jako aliance několika pravicových stran. V roce 1977 strana vítězí a sestavuje pravicovou koaliční vládu. Tato událost se stává zlomovým bodem v izraelské politice, protože Likud od té doby vládne s určitými přestávkami dodnes (Peleg, 2020, s. 13). V 90. letech se stává vůdcem Likudu Benjamin Netanjahu. Ten zanedlouho v souvislosti s korupčním skandálem odstupuje a na chvíli se formálně vrací k moci levice. V roce 2000 však Likud opět sestavuje

¹⁸ Dostupné z „Základní zákony“ [anglicky] (n. d.).

vládu, tentokrát v čele s Arielem Šaronem. Netanjahu se stává premiérem opět v roce 2009, udržuje si neutuchající popularitu a izraelská politika je tak zcela v jeho režii. V roce 2020 začíná být Netanjahu trestně stíhán za korupci a v roce 2021 ztrácí premiérský post. V roce 2022 ovšem opět sestavuje vládu, která je hodnocena jako nejvíce náboženská a pravicově-nacionalistická vláda v dějinách moderního Izraele (Čejka, 2022).

V souvislosti s dlouho trávající vládou Netanjahua se začalo v Izraeli postupně používat dělení nejen na Židy vs. Araby, Sekulární vs. Religiózní, Pravici vs. Levici,¹⁹ Holubice vs. Jestřáby (Hykl, 2013, s. 19–20), ale také na Pro-Netanjahu blok vs. Proti-Netanjahu blok. Podle druhu voličů se strany dají rozdělit na (1) strany, které doufají, že získají hlasy od velkého procenta izraelského politického spektra, (2). strany, které čerpají hlasy především z určitého segmentu izraelského politického spektra, jako je například Merec, pro který hlasuje především aškenázská sekulární levice a (3) politická hnutí, která mají jádro svých voličů v určitém sektoru, ale snaží se oslovit další potenciální voliče v otázkách celostátních zájmů, jako je arabsko-izraelský konflikt, nebo hospodářská politika (Khanin, 2020, s. 52).

Podle článku Gur (2019) je izraelský volební systém často kritizován pro svou pluralitu, která ztěžuje vládnutí. Děje se tak z toho důvodu, že se do vlády i Knesetu dostává velké množství stran (viz Tabulka 4), které často zastávají nekompatibilní ideologie. Díky různorodosti izraelské společnosti se jedná o nábožensky a národnostně rozdílné, občas i velice radikální uskupení. V současné době je volební práh, tedy minimální podíl hlasů potřebný k získání zastoupení v parlamentu, 3,25 %. Tato hranice je sice v porovnání s minulostí navýšená, ale stále relativně nízká.²⁰ Současný systém proto umožňuje, aby o otázkách existenčního významu rozhodovaly menšinové a juniorní skupiny,²¹ což vede k roztříštěnosti a nestabilitě celého systému.

¹⁹ Ve většině západních demokracií se jedná o rozdělení především v ekonomické rovině, v Izraeli se ale jedná o ochotu jednat/levice, či nejednat/pravice s Araby/Palestinci o územních ústupcích výměnou za mírové řešení konfliktu (Čejka, 2009, s. 70).

²⁰ Dostupné z „Volební práh“ [anglicky] (n. d.).

²¹ Kaarbo (1996, s. 524-526) se zabývá vlivem juniorních politických stran v Izraeli na zahraniční politiku. Tyto aktéry přirovnává k menšinám, tím, že většinou mají menší parlamentní a volební podporu a nemají kontrolu nad vládním kabinetem. Studie tvrdí, že vysoká koncentrace moci v kabinetu zvýšila význam juniorních stran v tvorbě zahraniční politiky. Proto přestože některá rozhodnutí odrážejí pouze preference těch, kteří jsou v politickém systému nejdominantnější, existují i rozhodnutí, která byla prosazena menšinovými aktéry, a ti bývají ve studiích zahraniční politiky opomíjeni.

Tabulka 4.

Politický přehled, Izrael, 2015–2023.²²

Vláda	34. vláda			35. vláda	36. vláda	37. vláda
Trvání vlády	14.05.2015 17.5.2020			17.5.2020 13.6.2021	13.6.2021 29.12.2022	29.12.2022
Premiér	Benjamin Netanjahu (Likud)			Benjamin Netanjahu (Likud)	Jair Lapid (Ješ atid) Naftali Bennett (Jamina)	Benjamin Netanjahu (Likud)
Ministr zahraničí	Jisrael Kac (Likud)			Gabi Aškenazi (x)	Jair Lapid (Ješ atid)	Eli Kohen (Likud)
Kneset	20. Kneset	21. Kneset	22. Kneset	23. Kneset	24. Kneset	25. Kneset
Zvolení Knesetu	17.03.2015	09.04.2019	17.09.2019	02.03.2020	23.03.2021	01.11.2022
První zasedání	31.03.2015	30.04.2019	03.10.2019	16.03.2020	06.04.2021	15.11.2022
Ukončení činnosti	29.04.2019	03.10.2019	16.03.2020	06.04.2021	15.11.2022	
Volební účast	72,3%	68,5%	69,8%	71,5%	67,4%	70,6 %
Opoziční leader	Jicchak Hercog (Izraelská strana práce) Cipora Malka Livni (Sionistický tábor) Šeli Jachimovič (Sionistický tábor)	x	x	Jair Lapid (Ješ atid)	Benjamin Netanjahu (Likud)	Jair Lapid (Ješ atid)
Politická strana	Počet míst v Knesetu					
Likud	30	35	32	36	30	32
Izraelská strana práce		6			7	4
Jisrael bejtenu	6	5	8	7	7	6
Strana Šas	7	8	9	9	9	11
Sjednocený judaismus Tóry	6	8	7	7	7	7
Státní tábor						12
Chadaš		6				5
Ta'al						
Merec	5	4			6	
Ješ atid	11				17	24
Ra'am					4	5
Sjednocená kandidátka	13		13	15	6	
Židovský domov	8					
Modrobílá		35	33	33	8	
Náboženská sionistická strana					6	14
Nová naděje					6	
Demokratický tábor			5			
Ra'am		4				
Balad						
Unie pravicových stran		5				
Kulanu	10	4				
Izraelská strana práce Gešer			6			
Izraelská strana práce Gešer				7		
Merec						
Sionistický tábor	24					
Jamina			7	6	7	
Kontrolní součet	120	120	120	120	120	120

²² Zdroj: „Třicátá čtvrtá vláda“ [anglicky] (n. d.), „Třicátá pátá vláda“ [anglicky] (n. d.), „Třicátá šestá vláda“ [anglicky] (n. d.), „Třicátá sedmá vláda“ [anglicky] (n. d.), „Vedoucí opozice“ [anglicky] (n. d.), „Frakce“ [anglicky] (n. d.), „Historie“ [anglicky] (n. d.).

Současná politická situace v Izraeli je následující: poslední volby, do 25. Knesetu, se konaly 1. listopadu 2022. Izraelští občané tímto šli k volbám již popáté během posledních tří a půl let. Izrael se tak stal parlamentní demokracií s nejvyšší četností voleb, což je okolnost, která odráží alarmující míru nestability.²³ Benjaminu Netanjahuovi se podařila vytvořit vláda a jedná se o nejpravicejší kabinet v dějinách Izraele. V rámci schválení antidiskriminačního zákona a zmenšení pravomocí Nejvyššího soudu probíhají v současnosti v Izraeli demonstrace.²⁴

Kvůli značné roztržitosti stranického systému strany použité ve výzkumu, pro přehlednost, rozdělují podle jejich hlavních charakteristik na pravicové, středové, levicové, ortodoxní a arabské. Jejich výčet a charakteristiky jsou uvedeny v *Příloze A*.

2.3. Systém a zahraniční politika

Zahranění politika Izraele je souborem strategií a opatření, které izraelská vláda přijímá k prosazování a ochraně svých národních zájmů na mezinárodní scéně. Vzhledem k jedinečnému geopolitickému postavení Izraele na Blízkém východě má jeho zahraniční politika zásadní význam pro jeho bezpečnost a prosperitu. Po desetiletí se Izrael potýká se značnými problémy při udržování mírových vztahů se svými sousedy, ale nedávné snahy o normalizaci vztahů a podepsání mírových dohod s arabskými zeměmi jsou považovány za pozitivní krok směrem k regionální stabilitě a hospodářské spolupráci. Tyto Dohody mají potenciál nejen zlepšit postavení Izraele v regionu, ale také přinést významné hospodářské výhody a zvýšit obchodní příležitosti pro všechny zúčastněné strany.

Dle Hoffman (2019, s. 4–5) má izraelská zahraniční politika strukturální, kulturní a koncepční nedostatky, které jsou způsobeny dominantní rolí bezpečnosti nad diplomatickým sborem. Důvodem nadřazenosti je snadnější dosažení shody ve vojensko-bezpečnostních otázkách než v citlivých politických aspektech zahraniční politiky. Je to umožněno samotnou strukturou státu, který se formoval v oblasti, ve které musel bojovat o svou existenci. Izraelská národní bezpečnost je založena téměř výhradně na bezpečnosti vojenské a zahraničně-politické rozhodovací orgány se proto tradičně spoléhají na použití „tvrdé síly“, tj. na vojenské prostředky a nátlak, které mají v mezinárodních vztazích prioritu.

²³ Dostupné z „Volby do 25. Knesetu“ [anglicky] (n. d.).

²⁴ Dostupné z „Nová vláda premiéra Netanjahua získala důvěru, je nejpravicejší v dějinách Izraele“ (2022).

Ministerstvo zahraničních věcí (dále MZV) by mělo být nejvyšším orgánem, který řídí izraelskou zahraniční politiku. Skutečnost je ovšem odlišná. V průběhu let, v důsledku činnosti premiéra Netanjahua, ztratilo MZV moc a autoritu, protože je její postavení neustále dehonestováno. Velký počet nově vyškolených diplomatů krátce po zahájení své kariéry rezignuje, což je trend, který odráží demoralizaci celého diplomatického sboru. MZV je vytlačeno z rozhodování o národní bezpečnosti a zároveň ztrácí kapacity a funkce, které by mohly vést k převzetí důležité role ve strategické politických procesech. V důsledku rozpočtových škrťů MZV také uzavřelo několik velvyslanectví a konzulátů po celém světě. MZV poskytuje ministru zahraničí prestiž, a to na místní, i mezinárodní úrovni. Proto tento post premiér využívá jako vyjednávací nástroj. V mnoha případech byl ministrem zahraniční jmenován jeho koaliční partner. Tato pozice je obvykle také vnímána jako významná konkurence předsedovi vlády, což je důvodem pro to, proč si předseda vlády raději ponechává správní pravomoci v oblasti zahraničních věcí ve své kompetenci a jmenuje slabého ministra zahraničí (Hoffman, 2019, s. 6–7).

V izraelské vládě zastávají premiér a ministr zahraničí různé role a mají odlišnou odpovědnost. Předseda vlády stojí v čele výkonné moci, je zodpovědný za vedení vlády a přijímání exekutivních rozhodnutí. Podepisuje mezinárodní dohody, sestavuje vládu a po dohodě s prezidentem rozpouští Kneset.²⁵ Ministr zahraničí formuluje, provádí a prezentuje zahraniční politiku Izraele ve světě. Zastupuje stát ve styku se zahraničními vládami a mezinárodními organizacemi, podporuje hospodářské, kulturní a vědecké vztahy, spolupráci s rozvojovými zeměmi a s diasporami a chrání práva izraelských občanů v zahraničí.²⁶

Mezi premiérem a ministrem zahraničí v minulosti docházelo k mocenskému boji, neboť obě funkce mají ve vládě značný vliv a rozhodovací pravomoci. To vedlo ke konfliktům ohledně směřování izraelské zahraniční politiky, kdy někteří premiéři usilovali o aktivnější roli v zahraničních záležitostech a jiní se podřizovali odborným znalostem ministra zahraničí. Přesto jsou obě pozice pro izraelskou vládu klíčové a hrají důležitou roli při utváření politiky země a jejích vztahů s ostatními státy.

Příkladem mocenského boje může být např. spor premiéra Menachema Begin a ministra zahraničních věcí Moše Dajana ze seskupení levicových stran Ma'arach. Begin je zvolen premiérem v roce 1977, jako vůdce pravicové strany Likud, která silně podporuje

²⁵ Dostupné z „Struktura státní správy“ [anglicky] (n. d.).

²⁶ Dostupné z Ministerstvo zahraničních věcí (Izrael) [anglicky] (n. d.).

židovské osídlení na Západním břehu Jordánu a v pásnu Gazy. Jmenuje Dajana ministrem zahraničí, aby ukázal, že dokáže jednat pružně a zároveň aby ukázal straně Demokratické hnutí za změnu a jejímu vůdci Jigaelu Jadinovi, který se chtěl stát ministrem zahraničních věcí, že se bez nich dokáže obejít. Dajan je umírněnější a věří v jednání s Palestinci a možnost dosáhnout mírové dohody, která by zahrnovala určitou formu územního kompromisu. Především v důsledku těchto neshod mezi Beginem a Dajanem, ohledně budoucnosti okupovaných území, která Izrael získal v šestidenní válce v roce 1967, Dajan v roce 1979 opouští funkci ministra zahraničních věcí. Vláda, v důsledku mnoha rezignací z ministerských postů, ať už kvůli Západnímu břehu Jordánu, či mírové dohodě s Egyptem, ztrácí většinu a dne 30. června 1981 začíná volební kampaň do desátého Knesetu (Weitz, 2014, s. 147-152). Další příklad uvádí Mikolášová, (2017, s. 59-63) ve své disertační práci, kde popisuje případ Benjaminu Netanjahua a jeho vztahy s ministry zahraničních věcí, které mimo jiné využíval k tomu, aby zastávali protipalestinský postoj, a on si zachoval tvář toho, kdo je pro mírová řešení.

Dalšími vlivy na zahraniční politiku Izraele jsou (1) **vliv veřejnosti** a (2) **vliv Židovství**. (1) Článek Ben-Porat a Mizrahi (2005, s. 192) se zabývá tím, jak sociopolitické procesy v izraelské společnosti mohou za podmínek rostoucí frustrace z výkonu vlády a omezení konvenčních demokratických kanálů vlivu občanů vést k rozvoji alternativní politiky. Právě tento vývoj mění povahu vztahů mezi občany a politiky z orientace shora dolů na orientaci zdola nahoru a postupně vede ke změnám v zahraniční politice, ve které ovšem začínají převládat vnitřní a místní hlediska před vnějšími a mezinárodními. (2) Židovský rozměr v zahraniční politice Izraele existuje, ale je malý. Při procesu formulování politiky se občas zmiňují zájmy diaspory, ale na výsledek politiky to nemívá vliv. Jedná se spíše o zmiňování myšlenky židovské solidarity. Vliv zahraničních Židů do záležitostí Izraelské politiky je také spíše zanedbatelný. Autor zároveň předpokládá ještě větší snížení vlivu na zahraniční politiku do budoucna (Inbar, 1990, s. 179–180).

2.4. Historický vývoj klíčových událostí zahraniční politiky

Izrael je založen v roce 1948. Od dob svého založení se účastní šesti válečných konfliktů – po svém založení Války za nezávislost v roce 1948, v roce 1956 Sinajské války, Šestidenní války v roce 1967, Opatřebovací války v letech 1969–1970, Jomkipurské války vedené na nejvyšší židovský svátek Jom Kipur v roce 1973 a První libanonské války trávající od roku 1982 do 1985. Během těchto let také používá svou vojenskou sílu proti Arabům ze

Západního břehu Jordánu a pásma Gazy. Všechny tyto aktivity stojí Izrael mnoho zdrojů a energie (Inbar, 1990, s. 431).

Pro arabské státy je vítězství a přežití Izraele v roce 1948 velkou prohrou. Dochází k migraci části izraelských Arabů do egyptského Pásma Gazy, jordánského Západního břehu a okolních států. Jeruzalém je rozdělen mezi Izrael a Jordánsko. Po Sinajské válce roku 1956, kdy Egypt, Sýrie a Jordánsko uzavírají protiizraelskou dohodu a Egypt zestátnuje Suezský průplav se zhoršují vztahy Izraele s Egyptem i Sovětským svazem. Naopak se zlepšují vztahy s Francií, která Izraeli během konfliktu poskytuje zbraně. 28. května 1964 je založena Organizace pro osvobození Palestiny (dále jen OOP), která má za cíl založení Palestinského státu, tvořeného územím bývalého mandátu. V další vlně konfliktů v roce 1967 Izrael obsazuje Západní břeh, arabskou část Jeruzaléma, Sinajský poloostrov, Pásmo Gazy a Golanské výšiny a získává pověst agresora. Důsledky této války jsou významné. Celkově dochází k trojnásobnému zvětšení izraelského území. Na okupovaných územích v průběhu 70. let dochází k postupnému izraelskému osídlování (Hegrová, 2011, s. 25–29).

Během studené války se Blízký východ stává bojištěm mezi SSSR a USA. Vliv studené války, která přispívá jak k růstu napětí, tak k růstu konfliktů, se v této oblasti projevuje zejména v 50., 60. a 70. letech 20. století. Ve snaze rozšířit svůj vliv v tomto regionu se Spojené státy i Sovětský svaz pokouší vytvořit "klientské" státy, které by působily jako místní spojenci. Při realizaci této strategie využívají již existující trhliny a napětí, jako například právě arabsko-izraelský konflikt. Sovětská a americká moc a vliv postupně plní vakuum vzniklé úpadkem bývalých koloniálních mocností, zejména Velké Británie a Francie. (Milton-Edwards & Hinchcliffe, 2007, s. 36).

V období Jomkipurské války začíná být postupně znát ekonomická a vojenská závislost Izraele na USA. Americký vyjednaváč Henry Kissinger uzavírá mezi státy smlouvu o příměří a Izrael stahuje své jednotky z nově obsazených území. V roce 1979 dochází k podepsání mírových dohod s Egyptem, který se tímto stává prvním arabským státem uznávajícím Izrael (Hegrová, 2011, s. 30).

Dle Monsen (2018) umožňují změny v politice v roce 1977 upevnění vztahů s Egyptem. Novým prezidentem USA je Jimmy Carter, který prosazuje urovnání arabsko-izraelských sporů a snaží se o mírový proces osobním přístupem k napjatým diskusím. V roce 1978 se schází s izraelským premiérem Menachemem Beginem a egyptským prezidentem Muḥammadem Anwarem as-Sádátem v prezidentském letním sídle Camp Davidu

v Marylandu a 17. září jsou zde, po dvanáctidenním vyjednávání, podepsány tzv. Dohody z Camp Davidu. Tyto dohody přináší as-Sádátovi a Beginovi Nobelovu cenu za mír a vedou k uzavření mírové dohody v roce 1979. Dohody zajišťují, že Egypt i Izrael dosahují svých hlavních cílů – Egypt získává zpět Sinajský poloostrov a Izrael získává formální uznání od arabského státu. Dohody vedou k posílení bezpečnostních a hospodářských vztahů mezi těmito stranami, i USA.

V 80. letech dochází k potyčkám a povstáním ze strany Palestinců (k tzv. První palestinské intifádě) a úpadku proizraelského diskurzu. Vznikají radikální islamistické organizace, jejichž cílem je Izrael poškodit, nebo zničit. V 90. letech je Izrael ovlivněn Válkou v Zálivu, ve které zůstává na žádost spojenců pasivní. Po rozpadu SSSR dochází k obnovení vztahů s Ruskem a pod rusko-americkým vedením je zahájena mírová konference v Madridu, která má pomoci vyřešit Izraelsko-palestinský konflikt. V Izraeli se dostává k moci Jicchak Rabin, který je nakloněn změnám a ve Spojených státech stává prezidentem Bill Clinton, který se v otázce blízkovýchodního konfliktu aktivně angažuje. Vrcholem těchto změn je podpis Mírových dohod z Osla v roce 1993. Mírová jednání i nadále pokračují, dochází k podpisu dohody z Osla II, a mírové dohody s Jordánskem dne 26. října 1994 (Hegrová, 2011, s. 32–33).

Smlouva s Jordánským hášimovským královstvím, rozvíjí mezi těmito státy spolupráci. (al-^cAnání & Šamír, 2019). Zdaleka nejdůležitějším a nejúspěšnějším prvkem těchto vztahů je strategická kooperace, která je založena na společných zájmech. Kdykoli je Jordánsko ohroženo, hášimovské vedení ví, že na jeho západní hranici stojí stát, který je odhodlaný zachovat svou existenci a územní celistvost. Izrael z hlediska bezpečnosti naopak potřebuje spolupráci s jordánskými bezpečnostními složkami. Jordánsko mu slouží mimo jiné také jako nárazníkové pásmo, které odděluje Izrael od toho, čemu se dříve říkalo Východní fronta. Dohody a spolupráce s Jordánskem znamenají jistotu, že na jordánském území nehrozí rozmístění nepřátelských sil. Tyto strategické a bezpečnostní zájmy jsou natolik zásadní, že diskrétní dialog o těchto otázkách začíná mezi oběma stranami již třicet let před uzavřením míru. Téměř každý izraelský premiér se tajně setkal s jordánským králem, vyměňoval si informace a koordinoval strategie (al-^cAnání & Šamír, 2019).

V roce 2000 dochází k další vlně palestinských protestů, problematickým se postupně stává Pásmo Gazy. V roce 2006 Ĥizba-l-Láh rozpoutává druhou, měsíc trvající, libanonskou válku s Izraelem (Hegrová, 2011, s. 35, 38).

Arabské jaro dle Berman (2021) zpochybňuje dlouholetý přístup Izraele, který se doposud snažil zajistit bezpečnost prostřednictvím vztahů s arabskými vůdci. Po pádu autokratických režimů vzniká mocenské vakuum, které umožňuje Íránu a Turecku začít šířit svůj vliv. Pád spolehlivých partnerů, jako byl Muḥammad Ḥusnī Mubárak, vytváří pro Izrael dlouhé období nejistoty, a ten musí začít činit obtížná rozhodnutí o tom, koho začít podporovat. Obecně vnímá svržení Mubáraka jako velkou ránu pro mírovou dohodu s Egyptem a naléhá na vedoucí představitele USA a Evropy, aby zajistili její dodržování, i přes pád režimu. Navzdory tomu se Izrael snaží nový režim poznat a navázat dialog. Prezident ʿĪdu-l-Fatāḥ as-Sísí se později stává klíčovým prostředníkem mezi Izraelem a Ḥamásem a pomáhá omezit vliv Turecka v regionu.

Přístup Izraele k Sýrii je odlišný, protože v ní probíhá za Arabského jara občanská válka. Izraelští představitelé se obávají možných rizik, která jim hrozí, a to ať už je syrský prezident Bašár al-Asad u moci, nebo ne. Izrael se proto soustředí především na porozumění konfliktu, nikoli na snahu ovlivňovat jeho průběh. Začíná poskytovat Sýrii humanitární pomoc, ale zároveň se drží mimo konflikt a snaží se vyhnout tomu, aby se stal jeho cílem. Rozhodnutí Izraele nezasahovat má ovšem i své nevýhody, neboť se mu díky tomu nedaří vytvořit nárazníkové pásmo na hranicích, které by přetrvalo i po skončení občanské války. Pohled Izraele na Sýrii se postupem času vyvíjí, a Stát dochází se k závěru, že vláda Asada není dobrou variantou, protože umožňuje na svém území vytvoření íránských základů. Proto později zahajuje kampaně, jejichž cílem je boj proti tamnímu vojenskému posilování Íránu a Ḥizba-l-Láhu. Zapojení Ruska v Sýrii situaci komplikuje. Sice dochází k postupnému omezení konfliktu, ale Sýrie získává vyspělé systémy protivzdušné obrany. Navzdory těmto komplikacím se Izraeli daří vyhnout se vtažení do syrského konfliktu a úspěšně bojovat proti íránskému vlivu. Mezitím jsou protivníci Izraele oslabováni, Írán se dostává do defenzivy a sunnitské džihádistické sítě upadají. Celkově lze říct, že Izrael během Arabského jara získává nové vazby s důležitými hráči v regionu a jeho stávající vazby, např. izraelsko-egyptský pakt, výrazně posilují (Berman, 2021).

Mír s Jordánskem ukázal světu, že Egypt není výjimkou, ukázal, že Izrael může se sousedními státy trvalý mír uzavřít. Ale vztahy s Egyptem a Jordánskem zůstávají chladné, naplňují jen nezbytné minimum potřebné pro udržení míru. Egypt se snaží strategicky udržet Izrael v rámci hranic z roku 1967, ideálně bez možnosti se integrovat do regionu. Prezident Mubárak např. odmítal návštěvu Izraele. Vycestoval zde jen jednou, a to pod tlakem USA. Izrael se obává modernizace egyptské armády, díky zbraním z USA a jeho vojenských dohod

s Ruskem. Rusko s Egyptem také roku 2015 podepsalo jadernou dohodu, která má položit základy egyptské jaderné infrastruktury. Na druhou stranu Egypt a Izrael sdílí stejné strategické zájmy – problém vzestupu Íránu a jeho spojenců v regionu, hrozby ze strany radikálních sunnitských skupin, např. Islámského státu a Ĥamásu, proti kterému Izrael, na žádost Egypta zakročil na Sinajském poloostrově. Na Sinajském poloostrově také pokračovala izraelsko-egyptská spolupráce i za vlády Muslimského bratrstva. Spolupráce ovšem dosáhla nových rozměrů za prezidenta Sísího (ve funkci od roku 2014), kdy začal Izrael Egyptu pomáhat na diplomatické rovní při řešení záležitostí s USA.

Jordánsko má s Izraelem vřelejší vztah, a to především v oblasti ekonomické spolupráce. Pokračují v budování vztahů také v oblasti bezpečnosti. Jordánsko od devadesátých let vidí Izrael jako svého strategického partnera, na kterého se může obrátit v případě ohrožení jordánského režimu, protože v zájmu Izraele je udržení Hášimovské monarchie u moci. Během pětadvaceti let od uzavření smlouvy s Jordánskem jsou bezpečnostní dohody plněny v plném rozsahu a často i nad rámec písemných závazků. Hranice zůstává klidná, hrozba ze strany teroristických skupin operujících z Jordánska je omezená a reakce na strategické výzvy jsou mezi zeměmi zkoordinovány. Smlouva se nezmiňuje o Palestincích ani o Západním břehu Jordánu. Ovšem Izrael Jordánsko již ujistil, že ho nepovažuje za novou Palestinu. V průběhu pětadvaceti let zůstávají izraelsko-jordánská ujednání většinou stabilní, nikoli však bezproblémová. V dnešní době jsou vztahy relativně chladné. Případy zabitých Jordánců Izraelci, Abrahámovské dohody, které omezují Palestince a snižující se americká finanční pomoc pro ně, i Netanjahuovy výroky o anexi údolí Jordánu vyvolávají v obyvatelích Jordánska znepokojení a slouží jako zdroj napětí (al-^cAnání & Šamír, 2019). Po začátku současného konfliktu, který vyvolat Ĥamás v říjnu 2023 se vztahy Izraele se sousedními státy natolik vyostřují, že Izraelská národní bezpečnostní rada vydává varování pro své občany, plánující do těchto zemí vycestovat.²⁷

²⁷ Dostupné z „Společné poselství Národní bezpečnostní rady při Úřadu předsedy vlády a Ministerstva zahraničních věcí“ [anglicky] (2023).

3. Abrahámovské dohody

3.1 Kontext podpisu Dohod – Likud

Strana Likud stojí od svého založení v roce 1973 v centru neosionistické debaty, která se po založení státu Izrael stala znovu aktuální v roce 1967, po získání kontroly nad územím bývalého britského mandátu. Neosionistická pravice, do které se Likud zařadil, věří v potřebu nerozdělitelné země, pod výlučnou vládou Židů. Jedním z důvodů vítězství Likudu jsou právě rozpory ohledně budoucnosti okupovaných území, a jejich pravicový přístup. Menachem Begin, první premiér z Likudu, vede stranu nacionalisticky, ale s geostrategickým pragmatismem. Zatímco zintenzivňuje politiku osídlování, přistupuje na Sádátovu mírovou iniciativu. Schvaluje také anexi Golanských výšin a útok na irácký jaderný reaktor. V roce 1983 ho střídá v postu premiéra Jicchak Šamir, který tvrdě prosazuje osídlování a sabotuje pokusy svého ministra zahraničí o dosažení dohody s Jordánskem. Potom, co ho v roce 1992 ve volbách poráží Jicchak Rabin, stává se vedoucím strany Benjamin Netanjahu. Za jeho vedení se strana stává „stranou jednoho muže“. Netanjahu od všech stranických aktivistů vyžaduje naprostou loajalitu a postupně oslabuje ústřední výbor strany a stranické soupeře. Netanjahuův úspěch spočívá ve vytvoření společné identity jeho osobnosti, Likudu a samotného Izraele. Tím vytváří efektivní způsob šíření stranické ideologie, a tou je: (1) Podkopat možnost přijetí dvou státního řešení pro izraelské Židy a palestinské Araby, a to zachováním zdánlivého veřejného souhlasu s dvou státním řešením, ale za zformulování řady podmínek, které učiní řešení pro druhou stranu nepřijatelné. (2) Nahradit tradiční izraelskou sociální demokracii novým neoliberalním sociálně-ekonomickým režimem založeným na amerických neokonzervativních principech, jako je ekonomika svobodného podnikání ve prospěch bohatých, konzervativní sociální politika a agresivní, militarizovaná zahraniční a bezpečnostní politika. (3) Nahradit tzv. staré elity a jejich ideologii novou elitou a novou ideologií založenou na úplné židovské hegemonii jak v samotném Izraeli, tak v západní Palestině (Peleg, 2020, s. 10, 12–15, 20).

Netanjahu během své funkce premiéra jedná se čtyřmi americkými prezidenty: Billem Clintonem (1996–1999), Barackem Obamou (2009–2017), Donaldem Trumpem, a nyní s Joe Bidenem. Konzervativec Netanjahu má mnohem lepší vztahy s konzervativním republikánem Trumpem, než liberálními demokraty Clintonem a Obamou, kteří trvají na tom, aby Izrael učinil územní ústupky Palestincům, a staví se odmítavě k Netanjahuovým snahám o rozšíření izraelských osad na Západním břehu Jordánu. Za Billa Clintona není Netanjahu ochoten učinit

ústupky Palestincům. Brání např. dohodě o rozdělení města Chevron mezi Izrael a Palestinskou samosprávu. Izraelsko-palestinských dohod je proto dosaženo až po usilovné práci amerického diplomata Dennise Rosse. Pro Spojené státy to znamená změnu přístupu, od diplomatického povzbuzování k aktivnímu zprostředkování izraelsko-palestinského mírového procesu. Netanjahu, dle svého neosionistického přesvědčení, i přes snahy USA prosazuje rozšiřování osad na Západním břehu Jordánu a izraelsko-palestinský mírový proces navzdory tlaku USA postupně troskotá. Na podzim 1998 se však Netanjahu rozhoduje učinit jisté ústupky palestinské vládě, což vede k jeho politickému pádu. K moci se vrací až po deseti letech, s přesvědčením, že další územní ústupky Palestincům by přivodily další pád jeho vládní koalice (Freedman, 2020b, s. 135–136, 138).

V únoru 2009 se vrací k moci a setkává se s Barackem Obamou, který po Izraeli požaduje územní ústupky, kvůli posunu v řešení Izraelsko-palestinského konfliktu. Celkově si Obama chce naklonit muslimské země, především Írán, a vztahy s Izraelem proto výrazně ochlazuje. Na počátku své vlády vyzývá k zastavení výstavby osad, a to navzdory dohodě, která byla uzavřena za administrativy George W. Bushe. Domnívá se, že když přiměje Izrael, aby zastavil výstavbu osad v Jeruzalémě a na Západním břehu Jordánu, usnadní to obnovení izraelsko-palestinských jednání a přiblíží se tím celkové urovnání konfliktu. Ovšem od roku 2006, po válce s Hizba-l-Láhem a válce s Ĥamásem v letech 2008–2009, se původně centristická izraelská vláda posouvá doprava. Většina Izraelců se obává dalšího stahování z palestinských území, po kterých v minulosti opakovaně následovaly raketové útoky ze strany Palestinců. K těm panuje čím dál větší nedůvěra, čehož Netanjahu ve své kampani využívá. Zaujímá tvrdý postoj k mírovému procesu, odmítá přistoupit na dvou státní řešení a aktivně podporuje politiku osídlování. Postupně během let ovšem dělá v této politice menší ústupky. Obamova administrativa si postupně uvědomuje, že bez dobrých vztahů s Izraelem není mír možný a obnovuje společné hovory. Vztahy Izraele a USA ale zůstávají relativně chladné, a v tomto období se neustále střídavě zlepšují a zhoršují. V říjnu 2015 USA dokonce podepisují jadernou dohodu s Íránem (Freedman, 2020b, s. 138–144).

Když se k moci dostává Donald Trump, americká politika se vůči celému Blízkému východu podstatně mění. Jaderná dohoda je zrušena a na Írán jsou opět uvaleny sankce, které jsou později rozšířeny. Co se týká Izraele, do konce roku 2018 plní Trump mnoho Netanjahuových přání (Freedman, 2020b, s. 148). V roce 2017 podmiňuje pokračování mírového procesu uznáním Izraele Palestinci. Na konci tohoto roku také vyhláší, že USA uznávají Jeruzalém jako hlavní město Izraele a oznamuje přesunutí velvyslanectví USA

z Tel Avivu do Jeruzaléma²⁸. Ačkoli to jsou všechno pro Netanjahua pozitivní změny, musí být v tomto období znepokojen Trumpovou rétorikou "Amerika na prvním místě"²⁹, která podporuje izolacismus, a zároveň má díky hnutí stejného názvu ze 30. let antisemitský podtext. Panují zde také obavy z Trumpovy nestálosti, ale jeho postoj je naštěstí ke konci roku 2018 silně proizraelský. V následujících dvou letech se zdá, že se Trump snaží vytvořit koalici sunnitských arabských států, která by se postavila proti Íránu. Doufá, že sunnitské arabské státy vyvinou tlak na Palestince, kvůli mírové dohodě s Izraelem. Každopádně do prosince 2018 existuje o úspěších Trumpovy politiky jen málo důkazů, i když v říjnu 2018 Netanjahu oficiálně navštěvuje sunnitský Omán (Freedman, 2020b, s. 148–152). V březnu 2019 následuje podepsání proklamace, která uznává izraelskou svrchovanost nad Golanskými výšinami.³⁰

Dne 25. června 2019 představují USA během konference v Bahrajnu ekonomické aspekty plánu Donalda Trumpa *Mírem k prosperitě*.³¹ Koncem ledna 2020 již Trump a Netanjahu představují tzv. Dohodu století, která obsahuje Jeruzalém, jako hlavní město Izraele a svrchovanost Izraele nad územími v Judeji, Samaří, a v údolí Jordánu. Ĥamás je v tomto plánu odzbrojen a pásmo Gazy demilitarizováno. Anexe území je nakonec odložena a mezitím je vytvořen výbor, který má rozhodnout, které oblasti v Judeji a Samaří budou spadat pod Izrael. Palestinský prezident v reakci na anexi ruší veškeré dohody s Izraelem a USA. V srpnu 2020 již Netanjahu a Trump oznamují dohodu plné normalizace vztahů mezi Izraelem a SAE. Tato dohoda je podmíněna tím, že Izrael pozastaví plán anexe části Západního břehu Jordánu. V září téhož roku podepisuje dohodu s Izraelem také Bahrajn. 23. října je oznámena normalizace vztahů se Súdánem a v prosinci také s Marokem a Bhútánským královstvím.³² Dohody každopádně nejsou pouze výtvořem Donalda Trumpa. Důležitým faktorem pro uzavření smluv je již léta probíhající spolupráce (např. technologická, nebo obchodní), která k Dohodám postupně vedla (Segell, 2022, s. 25).

²⁸ Dostupné z „20. Kneset“ [anglicky] (n. d.).

²⁹ V originále *America First* [anglicky].

³⁰ Dostupné z „21. Kneset“ [anglicky] (n. d.).

³¹ V originále *Peace to Prosperity: A Vision to Improve the Lives of the Palestinian and Israeli People*. Dostupné z „21. Kneset“ [anglicky] (n. d.).

³² Dostupné z „23. Kneset“ [anglicky] (n. d.).

3.2 Analýza diskurzu politických stran

Tato podkapitola se věnuje Domácí úrovni analýzy. Domácí úroveň analýzy se zabývá tím, jakým způsobem ovlivňují domácí subjekty zahraniční politiku. Subjekty jsou v tomto případě izraelské politické strany a jejich lídři. Podle teorie FPA se jedná o jedny z mnoha aktérů, kteří zahraniční politiku ovlivňují. *Jaké jsou tedy jednotlivé pozice politických stran k Abrahámovským dohodám?*

Tato práce aplikuje interpretační politickou analýzu na 20 politických stran, konkrétně na jejich webové stránky a sociální sítě, případně stránky a sítě jejich lídrů. Metodika výzkumu je podrobněji popsána v podkapitole 1.3 *Výzkumný koncept práce*. Dané strany jsou charakterizovány v *Příloze A*.

Nejvíce Dohody zmiňuje pravicová strana Likud (viz Tabulka 5 *Výsledky analýzy*), a to její lídr Benjamin Netanjahu. K Dohodám se vyjadřují i některé jiné strany, ovšem těchto příspěvků není mnoho. Většina stran se o Dohodách nezmiňuje vůbec. Do analýzy jsou proto také zařazeny příspěvky, které považuji za relevantní k tématu. Tyto relevantní příspěvky mi pomáhají s interpretací otázky *Jakým způsobem jsou dohody prezentovány politickými stranami veřejnosti?*

Tabulka 5

Výsledky analýzy

Legenda			
Pravice	X	Datum do Datum od Z ZKR A/R	Z - počet zkoumaných příspěvků
Levice			A - počet příspěvků o Abrahámovských dohodách
Střed			R - počet obecně relevantních příspěvků
Arabská			ZKR - zkrácené vyhledávání
Ortodoxní			X - nedostupné

Subjekt (Strana/aliance)	Pol. strany aliance	Volební program	Webová stránka	Facebook	Twitter	Twitter člena
Likud		X	✓ 0/0			16.4.2023 25.2.2021 1692 12/28 24.2.2021 1.3.2015 102 ZKR 22/31
Izraelská strana práce		2022, 2021, duben 2019 1/2	✓ 1/0			
Jisrael bejtenu		2022, 2021, 2020, září 2019, duben 2019, 2015 0/5	✓ 0/0			
Strana Šas		X	X	10.04.2023 17.03.2015 105 0/0		07.04.2023 17.03.2020 536 0/4
Sjednocený judaismus Tóry	Agudat Jisra'el Degel ha-Tora	X	X	05.11.2022 29.12.2019 158 0/0		
Státní tábor	Modrobílá Nová naděje	2022 0/1	✓ 0/0			
Merec		2022, duben 2019, 2015 0/4	✓ 0/4			
Ješ atid		2015 0/2	✓ 2/1			
Ra'am		X	✓ 0/0			07.04.2023 23.11.2016 71 2/3

Subjekt (Strana/aliance)	Pol. strany aliance	Volební program	Webová stránka	Facebook	Twitter	Twitter člena
Sjednocená kandidátka	Chadaš Ta'al Balad	2015 0/1	✓ 0/1			
Židovský domov		2015 0/0	✓ 0/0			
Modrobílá	Chosen le-Jisra'el Ješ atid Telem	2021, 2020, září 2019, duben 2019 3/5	✓ 0/1			
Náboženská sionistická strana		X	✓ 0/0			02.03.2023 13.11.2015 54 ZKR 2/0
Nová naděje		X	✓ 0/0			18.04.2023 01.12.2019 0 ZKR 0/0
Demokratický tábor	Merec Demokratická volba Demokratická strana Zelené hnutí	X	X			01.02.2020 01.07.2019 0 ZKR 0/0
Balad		X	✓ 0/0		18.04.2023 01.04.2019 4 ZKR 0/1	
Kulanu		2015 0/1	✓ 0/0			
Gešer		Duben 2019 0/1	X			01.04.2020 01.07.2018 0 ZKR 0/0
Sionistický tábor	Izraelská strana práce ha-Tnu'a	2015 0/2	✓ 0/0			
Jamina	Nová pravice Unie pravicových stran	X	✓ 0/0			06.02.2023 26.06.2019 35 ZKR 0/5

(Kompletní výčet zdrojů je k nalezení v podkapitole *Zdroje výzkumu.*)

Pravicové strany

Výzkum Netanjahuova profilu na Twitteru ukazuje, že v roce 2018 prohlásil, že se těší na spolupráci s USA a s jejich pomocí také na práci na tvoření míru s izraelskými sousedy (Netanjahu, 2018a). Následující dva roky se v této oblasti neobjevují žádné zprávy o pokroku, až do června 2020, kdy děkuje Donaldu Trumpovi (Netanjahu, 2020ba; 2020az). 14. srpna 2020 ohlašuje normalizaci vztahů mezi Izraelem a SAE (Netanjahu, 2020ay) a slibuje mírové dohody i s dalšími státy Blízkého východu (Netanjahu, 2020av; 2020aq). Dle něj jsou Dohody zásluhou strany **Likud**, a tuto rétoriku hojně používá na domácí scéně, před volbami (Netanjahu, 2021l) i v době vlády jiných stran.

Jisrael bejtenu od roku 2015 trvá na uzavření míru komplexně, a to spolu s vyřešením Izraelsko-palestinského konfliktu. Zdůrazňuje, že nesmí dojít k tomu, že Izrael ustoupí Palestincům a mírové dohody s arabskými zeměmi i přes tento kompromis nezíská.³³ **Náboženská sionistická strana** je v roce 2020 oficiálně proti Trumpově plánu, který, dle jejich tvrzení zamýšlí nastolit demilitarizovaný palestinský stát (Smotrič, 2020), a ve volbách v dubnu 2019 prezentuje Unii pravicových stran, do které strana patří, jako jedinou politickou sílu, která je proti plánu (Smotrič, 2019). **Jamina** usiluje o dobré vztahy se SAE a Jordánskem. Setkává se s jejich představiteli a angažuje se v podepisování dalších kooperativních dohod s Jordánskem (Bennett, 2021b). Strana je proti vytvoření palestinského státu, což může být důvodem, proč se o Dohodách, či míru nezmiňuje. Obecně je pravice směsicí různých přístupů. Je zde strana Likud, která se prezentuje jako jediný tvůrce Dohod a naproti ní Unie pravicových stran, ta, která je „jako jediná“ proti Dohodám. Obě tyto strany využívají svou rétoriku pro získání voličů. Strana Jisrael bejtenu se vyjadřuje k Dohodám a míru spíše rezervovaně a neutrálně, přestože se její politika, která je protiarabská s těmito vyjádřeními rozchází. Strana Jamina se k tomuto tématu nevyjadřuje.

³³ Dostupné z „Jisrael bejtenu oficiální webové stránky“ [hebrejsky] (2015 s. 3–4), „Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem“ [hebrejsky] (2019b, s. 4; 2022, str.5).

Středové strany – Středo-pravice

Středo-pravicová strana **Nová naděje** se k tomuto tématu nevyjadřuje. Přestože patří do bloku Proti-Netanjahu, Dohody iniciované Netanjahuem nekritizuje. V programu **Modrobílá** figuruje snaha o podpoření mírových jednání. Důležité pro ni je využít veškeré příležitosti a efektivně vyjednávat s umírněnými arabskými státy.³⁴ Ovšem vyjednávání musí být tvrdá, a k Palestincům nesmlouvavá, vedena tzv. železnou pěstí.³⁵ Tato strana je otevřena mírovým dohodám, Trumpovu plánu, už od dubna 2019, ale za podmínek ponechání co největších výhod Izraeli, např. Jeruzalém jako jeho „věčné hlavní město“.³⁶ **Státní tábor** je podobného pravicového názoru.³⁷

Středové strany – Střed

Kulanu podporuje posilování dohod s Egyptem a Jordánskem, v případě příležitosti i s dalšími regionálními stranami (Kulanu, 2015, s. 20). Strana **Gešer** v roce 2019 zastává názor, že pro rozšíření mírových kruhů musí přestat dělení na pravici a levici a musí dojít k vytvoření nové politické kultury, která podporuje mír výměnou za uznání práva Státu Izrael na existenci.³⁸ Po uzavření Dohod se k nim nevyjadřuje.

Středové strany – Středo-levice

Sionistický tábor chce už od roku 2015 mír a spolupráci v rámci celého Blízkého východu,³⁹ **Ješ atid** se snaží o aktivní spolupráci s arabskými zeměmi (např. Bahrajnem, SAE, Marokem, a Egyptem), proto strana bere AD jako příležitost realizovat širokou regionální podporu dvou státního řešení Izraelsko-palestinského konfliktu, která bude zároveň naplňovat bezpečnostní a politické zájmy státu Izrael. Za hlavní výhodu těchto Dohod strana považuje schopnost přimět Palestince ke kompromisnímu řešení.⁴⁰ Mírové zájmy všech druhů středových stran se povětšinou týkají Izraelsko-palestinského konfliktu. Většina středo-pravicových a středo-levicových subjektů vyjádřila AD podporu, ovšem za svých vlastních podmínek. Naopak čistě středové subjekty se k Dohodám nevyjádřily.

³⁴ Dostupné z „Modrobílá“ [hebrejsky] (2020, s. 2).

³⁵ Dostupné z „Modrobílá“ [hebrejsky] (2021, s. 2).

³⁶ Dostupné z „Modrobílá“ [hebrejsky] (2019b, s. 1, 4, 2019).

³⁷ Dostupné z „Principy Státního tábora“ [hebrejsky] (2022b, s. 1).

³⁸ Dostupné z „Strana Gešer“ [hebrejsky] (2019, s. 6).

³⁹ Dostupné z „Sionistický tábor pod vedením Herzoga a Livni“ [hebrejsky] (2015, s. 1).

⁴⁰ Dostupné z „Ješ atid“ [hebrejsky] (2022).

Levicové strany

K Demokratickému táboru se nepodařilo dohledat žádné materiály. **Izraelská strana práce** se do roku 2022 o ničem konkrétním nezmiňuje. Její vyjádření jsou spíše obecná a stručná, a to o potřebě posílit politickou pozici Izraele a vazby⁴¹ a spolupráci s umírněnými Araby⁴². Roku 2022 strana prosazuje posílení AD a regionální spolupráce⁴³. V roce 2015, v reakci na doposud neúspěšné pokusy o řešení Izraelsko-palestinského konfliktu, navrhla strana **Merec** své vlastní mírové řešení s americkým zprostředkováním.⁴⁴ V roce 2019 jsou pro ni bezpečnost a mír prioritou. Nezbytnou podmínkou pro naplnění těchto vizí je ovšem ukončení okupace a rozdělení země na dva státy.⁴⁵ V roce 2022 je pro stranu nejvyšším politickým cílem Izraele mír a spolupráce se všemi jeho sousedy a konec kontroly nad Palestinci, což je pro tento cíl důležité. Je potřeba začínat jednání o míru, reagovat na arabské mírové snahy⁴⁶, a vhodně je doplnit svou iniciativou.⁴⁷ Levice bývá ochotna jednat s Araby. Tento přístup je z analýzy patrný. Ovšem přestože již v současnosti navázaly své politické programy na stav normalizace vztahů, tak se například Merec konkrétně o AD nezmiňuje.

⁴¹ Dostupné z „Práce pod vedením Merav Michaeli“ [hebrejsky] (2021, s. 3).

⁴² Dostupné z „Práce pod vedením Merav Michaeli“ [hebrejsky] (2019, s. 4).

⁴³ Dostupné z „Vize. Platforma. Pravda. Práce pod vedením Merav Michaeli“ [hebrejsky] (2022, s. 11).

⁴⁴ Dostupné z „Merec“ [hebrejsky] (2015, s. 45).

⁴⁵ Dostupné z „Merec“ [hebrejsky] (2019, s. 7).

⁴⁶ Dostupné z „Merec“ (2022, s. 8).

⁴⁷ Dostupné z „Merec“ (2021, s. 7).

Ortodoxní strany

Židovský domov – strana navrhuje vlastní řešení Izraelsko-palestinského konfliktu⁴⁸, ale o Dohodách se nezmiňuje. **Strana Šas** má vazby na Maroko, se kterým uzavírá dohody, např. o vízové povinnosti (Deri, 2021b). Proto je jejím cílem normalizace vztahů s tímto státem (Deri, 2020a). O ostatních státech se v tomto kontextu nezmiňuje. **Sjednocený judaismus Tóry** se k tomuto tématu nevyjadřuje. U stran Židovský domov a Sjednocený judaismus Tóry se zmínky o Abrahámovských dohodách nepředpokládají (viz *Příloha A: Ortodoxní strany*). U Strany Šas se předpokládá pravicový přístup, díky její aktivní účasti v pravicových vládách pod vedením Netanjahua. Ovšem z výzkumu vyplývá, že se strana o mírových iniciativách zmiňuje jen v souvislosti s Marokem, ze kterého pochází její politický vůdce Arje Deri.

⁴⁸ Dostupné z „Židovský domov“ [hebrejsky] (2015, s. 3).

Arabské strany

Pro arabské strany je uzavření AD částečně výhrou, protože to znamená značný posun vpřed pro Araby žijící v Izraeli. Ovšem velkým problémem se nyní stávají Palestinci, jejichž situace, kterou není mír podmíněn, se odsouvá stranou. **Sjednocená kandidátka** proto stále prosazuje tzv. spravedlivý mír v regionu, založený na vytvoření palestinského státu a stažení Izraele z okupovaných území.⁴⁹ **Balad** také zmiňuje mír pouze v souvislosti s ukončením Izraelsko-palestinského konfliktu (Balad, 2019). U strany **Ra'am**, se díky jejímu zaměření na vnitřní Izraelské problémy nepředpokládá velké zapojení, ale strana se prezentuje jako ta, která vede změnu ve vnímání izraelských politiků vůči arabské společnosti (Abbas, 2021). Schází se s velvyslanci Bahrajnu (Abbas, 2023) i SAE (Abbas, 2022), ale kritizuje mírový plán Trumpa, který zahrnuje legalizaci židovských osad na palestinském území (Abbas, 2019). Tvrdí, dle očekávání, že skutečný mír začíná až ukončením izraelské okupace Palestiny (Abbas, 2020).

⁴⁹ Dostupné z Demokratická fronta pro mír a rovnost [hebrejsky] (n. d.).

3.3 Systémová úroveň analýzy

FPA zdůrazňuje, že kontext daného zahraničně-politického rozhodnutí může mít významný vliv na jeho výsledek. Ocampo (2022, s. 43) v kontextu podpisu Dohod zdůrazňuje zájmy USA, které po konci Studené války zůstaly v regionu jako nejmocnější hráč. Spojené státy chtějí stabilní a spolupracující region a přístup k místnímu zboží a ropě. Ale v tomto regionu se snaží získat stabilní pozici i Rusko a Čína, které se opírají o iránský a syrský režim. Ovšem v případě Číny se vliv pomalu rozšiřuje i do Izraele a Států Perského zálivu, které s Čínou začínají navazovat obchodní a technologické vztahy (Ocampo, 2022, s. 43). USA se proto snaží o omezení tohoto vlivu právě Abrahámovskými dohodami (Güney a Korkmaz, 2021).

Tato podkapitola je věnována úvaze, *Jakým způsobem Abrahámovské dohody ovlivňují geopolitickou situaci na Blízkém východě?* Existují zde minimálně následující faktory, které přispěly k uzavření Dohod ze stran arabských států – bezpečnostní/vojenské faktory, ekonomické/hospodářské faktory a možnost posílení postavení států na regionální i mezinárodní scéně.

Přestože jsou Dohody podepsané od roku 2020, zúčastněné Arabské státy se na veřejnosti ke spolupráci v oblasti **bezpečnosti** staví spíše vlažně, a to přesto, že je veřejně známo, že tato spolupráce již delší dobu v utajení probíhá. K oficiálním utajeným jednáním začíná docházet až později, a to hlavně v oblasti sdílení zpravodajských informací a koordinace bezpečnosti. Přelomový je únor 2022, kdy na bezpečnostní konferenci v Mnichově bahrajnský náměstek ministra zahraničních věcí poprvé veřejně prohlašuje, že mezi Bahrajnem a Izraelem existuje zpravodajská spolupráce (Fakhro & Baconi, 2022, s. 50-51).

Řada států na Blízkém východě se snaží přežít dopady dlouhotrvajících občanských válek a korupce. Díky tomu jsou normalizační spojení postavena na logice, že cestou k prosperitě a stabilitě je vysoce sekuritizovaný přístup. Zatímco revoluce v roce 2011 zpochybnila autoritářské státy, nyní se sází na vybudování silnějšího a odolnějšího zřízení, které dokáže zvládat vnitřní i vnější hrozby (Fakhro & Baconi, 2022, s. 53-54).

Ocampo (2022) a Fakhro a Baconi (2022, s. 50-52) se shodují na tom, že státy Perského zálivu vidí společnou hrozbu v Íránu a v jeho podpoře nestátních skupin, které proti těmto státům působí. Faktorem je také obava z odchodu USA z regionu, kterou zapříčinil Obamův pivot k Asii a postoj Trumpovy administrativy. Sblížení s Izraelem, jakožto

nejsilnější vojenskou mocností v regionu, která je navíc ochotná vytvořit podmínky potřebné k omezení iránského vlivu, je pro ně jasnou výhodou, obzvláště, když Írán dává najevo, že spolupráci zemí Abrahámovských dohod vnímá jako přímé ohrožení svých bezpečnostních zájmů (Bermant, 2023).

Co se týká **ekonomických** a hospodářských faktorů, již krátce po uzavření Dohod začíná docházet k aktivní spolupráci v oblasti výroby vakcín proti viru SARS-CoV-2 (Netanjahu, 2021n). Začíná také postupné rušení embarg uvalených na Izrael a roste množství uzavřených obchodů a vzájemných investic (Netanjahu, 2020y; 2020ag; 2023c). Podle Egel, Efron a Robinson (2021, s. 1–2) by za předpokladu, že tyto nové vztahy přerostou v hlubší hospodářskou integraci, jen pro tyto čtyři současné signatáře, mohly Dohody znamenat přibližně 150 000 nových pracovních míst. Toto číslo by mohlo vzrůst na více než 4 miliony nových pracovních míst a více než 1 bilion dolarů nové ekonomické aktivity během deseti let, pokud by se Dohody rozšířily na 11 muslimských zemí. Kromě toho se USA při podpisu zavazují k zajištění bezpečnosti signatářských zemí a poskytují určité pobídky pro muslimské strany, zejména pro SAE, kterým bylo zaručeno poskytnutí některých moderních zbraní, např. stíhaček F-35 (Harmoush, 2022, s. 26).

Podpisem AD s Izraelem také zúčastněné státy doufají ve **zlepšení své pozice**, a to nejen v rámci regionu. Například SAE doufají, že posílí svou pozici ve Středomoří, severní Africe, i v jiných oblastech, např. v Jemenu (Güney & Korkmaz 2021).

Ale na výsledek Dohod působí i role veřejnosti. Proti uzavření je velké množství arabských občanů. Odráží se to např. v tom, že pouze malý počet arabských turistů ze států, které podepsaly AD, navštívil Izrael. Také cestovní ruch z Egypta a Jordánska zůstává navzdory mírovým dohodám na nízké úrovni (Ma'oz, 2022, s. 84–85). Dotčené arabské státy jsou totiž bohaté, ale také slabé. Nemají vytvořené hluboké strategie a jejich obyvatelstvo je z velké části cizí. Například ve SAE tvoří 85 % obyvatelstva cizinci, v Bahrajnu tvoří 54 % obyvatelstva převážně šíité, kteří jsou podporováni Íránem a nepřátelství vůči dohodám s Izraelem. Autor naznačuje, že v nejhorším případě může dojít ke státnímu převratu a odstoupení od smlouvy. Slabinou na izraelské straně je zase domácí kampaň proti Benjaminu Netanjahuovi, která podkopává důvěryhodnost Dohod v očích arabských partnerů Izraele (Trigano, 2021, s. 7).

Na druhou stranu se Státy Perského zálivu pojistily hned třemi faktory: snížením významu palestinské otázky pro mladou generaci, vlastní schopností zvládnout případný

občanský nesouhlas, pokud by se objevil, a skutečností, že ekonomické a bezpečnostní výhody normalizace daleko převažují nad možnými nepříjemnostmi ze strany občanské společnosti (Fakhro & Baconi, 2022, s. 52-53). Ovšem podle Segell, (s. 36-37) je k vývoji Dohod, které byly uzavřeny vedoucím představitelem státu, podpora veřejnosti potřeba.

Další nesouhlasné reakce ovšem také přicházejí přímo od států z regionu Blízkého východu a Afriky, které se součástí AD nestaly. Dohody podle nich zpochybňují ustanovení v Chartúmské deklaraci z roku 1967, která se zavazuje neuznat Izrael, nejednat s ním a neuzavřít s ním mír. Přesto SAE i Bahrajn Abrahámovské dohody uzavřely. Uzavření Dohod zároveň odporuje Arabské mírové iniciativě z roku 2002, která požaduje, aby Izrael učinil ústupky Palestincům. Díky tomuto zaniká Palestincům právo veta nad schopností Izraele dosáhnout nového proizraelského uspořádání na Blízkém východě. Proto tyto země Dohody kritizují jako zradu legitimních práv Palestinců (Güney & Korkmaz, 2021).

Proč tedy Izrael normalizoval vztahy se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem v roce 2020? Jeho motivace jsou z velké části podobné motivacím Států Perského zálivu. Uzavření Dohod přináší Izraeli bezpečnostní a ekonomické výhody. Také ho to oficiálně řadí do protiiránského bloku sunnitských států. Zároveň se těmito dohodami mění celkový **pohled na Izrael**. Do uzavření AD byly mírové dohody podmíněny vyřešením Izraelsko-palestinského konfliktu (Netanjahu, 2020ae). Současná normalizace však ukázala, že tomu již tak není (Bdour, 2023, s. 194). Nynější stav nazývá Netanjahu „Mírem ze síly.“ Mírem, který byl uzavřen, protože je Izrael velmoc (Netanjahu, 2020m), která má svým regionálním partnerům co nabídnout. Jedná se o mír, kvůli kterému nebylo potřeba dělat nebezpečné ústupky (Netanjahu, 2020ae; 2020an), který Izraeli tentokrát přináší četné výhody, a není jen o uznání jeho existence (Netanjahu, 2020ab). Uzavřením Dohod dochází ke změně jednotného tvrdě protiizraelského postoje. Izrael je nyní tím, kdo je na mír připraven. Izraelsko-palestinský konflikt, jehož vyřešení bylo dříve podmínkou pro mír, je odsunut stranou, a Palestinci jsou Netanjahuem prezentováni jako ti, kteří mírové procesy zdržují. Tato změna vede k novému rozdělení arabského světa, dle přístupu jednotlivých zemí k Izraeli, čímž dochází k narušení panarabské jednoty.

Netanjahu, jehož projektem AD jsou, se nestaví k Palestincům přívětivě. Dle jeho neosionistické politiky je dělení území Izraele nepřijatelné. Jak již bylo zmíněno výše, mír podmíněný vyřešením Izraelsko-palestinského konfliktu znamená pro Izrael nutnost obětovat území, nebo zdroje (Trigano, 2021, s. 4–5). Pro Izrael má normalizace s arabskými státy tu výhodu, že dále snižuje potřebu a naléhavost vyřešení Izraelsko-palestinského konfliktu

(Fakhro & Baconi, 2022, s. 53-54). Mír je uzavřen, přestože Izraelsko-palestinský konflikt stále probíhá. Izrael uzavřenými dohodami zásadně **změnil pohled na Palestince**, kteří byli po desetiletí bráni arabským světem jako rukojmí (Trigano, 2021, s. 4–5). Nyní je Netanjahu prezentuje jako ty, kteří nechtějí mír (Netanjahu, 2020af). Tímto vyřazuje ze hry neustálou snahu EU o dvou státním řešení a mění poměr při hlasování OSN. Důsledkem je také značné oslabení izraelské levice, která se stále drží procesu z Osla (Trigano, 2021, s. 4–5).

Írán je pro Izrael v současné době hrozbou, která postupně nahrazuje, spolu s Ĥamásem a Ĥizba-l-Láhem tradiční hrozby sousedských států. Vedle výrazného pokroku ve svém jaderném programu disponuje Írán největším a nejsofistikovanějším raketovým arzenálem v regionu (Bermant, 2023). Mnoho Izraelců se domnívá, že jakmile bude mít Írán jadernou zbraň, použije ji proti nim. Jiní se obávají destabilizace regionu tím, že dojde k nátlaku na takové aktéry, jako je Saúdská Arábie, Turecko nebo Egypt, aby také usilovaly o jaderné zbraně, což je scénář, který není pro Izrael příznivý. Třetí obava spočívá v tom, že Írán vyzbrojený jadernými zbraněmi a jeho spojenci, jako je Ĥizba-l-Láh, budou mít odvahu se Izraeli postavit (Eiran, 2020, s. 4–6). AD mají proto pomoci s formováním nového vojenského uskupení na Blízkém východě, jehož chce být Izrael součástí.

S uzavřením AD také Izrael prochází radikální změnou preferencí, kdy vyměňuje nearabské státy Turecko, Írán a Etiopii, se kterými se pokoušel o zlepšování vztahů v dobách izraelského premiéra Davida Ben-Guriona a izraelského diplomata Elijahu Sasona, aby se pojistil proti arabskému odporu, a nahrazuje je signatářskými státy (Güney & Korkmaz, 2021).

Kromě **ekonomických** výhod pro všechny zúčastněné strany, viz výše, znamenají Dohody pro Izrael také např. nové zboží, snížení cen některého současného zboží (Netanjahu, 2020j), nové turistické možnosti (Netanjahu, 2020c) apod.

Dopad Dohod může vidět i nezasvěcený pozorovatel. Příkladem je napadení Izraele Ĥamásem v říjnu 2023, kdy je právě odložení Izraelsko-palestinského konfliktu stranou bráno jako jeden z důvodů útoku. Dalším příkladem je uzavření nových mírových smluv s Izraelem, a to ze strany Maroka a Súdánu. Podle Egel, Efron a Robinson (2021, s. 1) by se Dohody mohly nakonec rozšířit až na deset muslimských zemí.

A jakým způsobem se do tohoto promítl vliv izraelských politických stran a jejich lídrů? Z analýzy domácí úrovně vyplývá, že přípravy a realizace Dohod se aktivně účastnila pouze strana Likud, v čele s Benjaminem Netanjahuem. Z analýzy jeho sociálních sítí vyplývá, že on byl tím hlavním aktérem, který se v tomto angažoval. Vidí Dohody jako svou osobní

výhru. Poukazuje na to, že žádná jiná strana mírovou dohodu neuzavřela a Likud uzavřel hned čtyři dohody po sobě. Tímto také agumentuje ve svých volebních kampaních. Tato strategie nejspíše funguje, jelikož je nyní Likud znovu u moci. Uzavření Dohod odsunulo řešení Izraelsko-palestinského konfliktu a přiznává také Izraeli nová teritoria na Západním břehu, což umožňuje pokračování výstavby osad. Pro Netanjahuovu neosionistickou ideologii, která odmítá dělení se s Palestinci o území je to ideální výsledek. V tuto chvíli není Netanjahu již brán jako protipalestinský neosionista, ale jako mírotvůrce. Kromě odvedení pozornosti od neosionistické politiky, využívá podle Ocampo, (2022, s. 42) těchto Dohod také k napravení své reputace, která utrpěla různými soudními obviněními.

Závěr

Tato výzkumná práce se zabývá tématem Abrahámovských dohod a zkoumá jejich vliv skrze teorii FPA. Výzkum je proveden na domácí a systémové úrovni. Cílem je zodpovědět výzkumnou otázku *Jakým způsob se normalizace vztahů zapsala do domácí politiky?* a věnovat se úvahám *Jak Abrahámovské dohody ovlivňují geopolitickou situaci na Blízkém východě?* a *Proč Izrael normalizoval vztahy se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem v roce 2020?*

Domácí úroveň se věnuje interpretační politické analýze izraelských politických stran, které se dostaly do Knesetu v letech 2015–2020 a zjišťuje jejich přístup k Abrahámovským dohodám. Tato analýza ukázala, že Dohody jsou projektem převážně Benjamina Netanjahua a jeho strany Likud. Ostatní izraelské politické strany se víceméně neangažovaly. Některé vyjádřily určitou míru podpory, ale většina se o Dohodách dodnes nezmínila. Netanjahu začal být brán jako mírotvůrce a používá Dohody ve svůj prospěch. Na svých sociálních sítích je prezentuje jako svůj projekt a tohoto faktu rád využívá v předvolebních kampaních.

Téma Dohod nebylo na domácí scéně v době uzavření obecně nijak ožehavé. Pouze jeden politický subjekt oficiálně vyjádřil svůj nesouhlas, a to Unie pravicových stran. Některé z arabských stran Dohody kritizují, a to kvůli odsunutí řešení Izraelsko-palestinského konfliktu. Do října 2023 postupně přestalo být toto téma mezi stranami aktuální vzhledem k nestabilní politické situaci a vládnímu programu. Jakým způsobem se tohle téma vyvine po říjnovém útoku Ĥamásu na Izrael, to může být tématem prací, které by chtěly na tento výzkum navázat.

V systémové úrovni analýzy bylo zjištěno, že hlavními důvody, proč Izrael normalizoval vztahy se SAE a Bahrajnem, by mohly být:

1. Uzavření Dohod mění pohled na Izrael, který je nyní brán jako ten, kdo iniciuje mír, a naopak Palestinci jako ti, kteří mír zdržují. Tím, že Dohody nejsou podmíněné vyřešením Izraelsko-palestinského konfliktu se celá palestinská záležitost odsouvá stranou a Izrael ji nemusí řešit.
2. V rámci regionálního rozložení sil se Izrael oficiálně přidává k sunnitským státům v boji proti Íránu, a tímto vyměnil státy, na které cílil doposud (Turecko, Írán, Etiopie) za státy signatářské.

3. Mírová iniciativa přináší Izraeli ekonomické a bezpečnostní výhody. Dohody předznamenaly začátek rozsáhlé hospodářské a vojenské spolupráce mezi Izraelem a signatářskými státy. Od jejich podepsání dochází nejen k proti-iránské kooperaci, ale také ke vzájemným investicím a sdílení technologií a know-how. Izraeli se také nabízí řada nových obchodních a turistických možností a příležitostí, a byl uznán za partnera, který má v těchto oblastech co nabídnout.

Dohody geopolitickou situaci v regionu jednoznačně ovlivnily. Jedná se o posun, který bude mít pravděpodobně dalekosáhlé důsledky. V této situaci si nikdo není jistý tím, co Abrahamovy dohody přinesou Blízkému východu v budoucnu. Jisté však je, že jejich bezprostřední dopad je pozorovatelný. Posílily rozdělení arabského světa a Blízkého východu na dva stále více soupeřící bloky, spustily mírovou iniciativu i u dalších států, které na podepsání Dohod navázaly (Maroko a Súdán) a podnítily agresivnější pokračování Izraelsko-palestinského konfliktu.

Literatura

Zdroje teoretické části

Abraham Accords Peace Agreement: Treaty of Peace, Diplomatic Relations and Full Normalization Between the United Arab Emirates and the State of Israel. (2020). Dostupné z https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/09/UAE_Israel-treaty-signed-FINAL-15-Sept-2020-508.pdf

Abraham Accords: Declaration of Peace, Cooperation, and Constructive Diplomatic and Friendly Relations. (2020). Dostupné z https://www.state.gov/wp-content/uploads/2020/09/Bahrain_Israel-Agreement-signed-FINAL-15-Sept-2020-508.pdf

Admoni, A. (2021). Peace Is Relative: Qatar and Agreements with Israel. *Middle East Policy*, 28(3-4), 72-87. doi:10.1111/mepo.12578

Ahmed, Z. S., & Abbas, K. (2021). The Abraham Accords and Pakistan. *Middle East Policy*, 28(2), 147-165. doi:10.1111/mepo.12569

al-^cAnání, Dž., & Šamír, Š. (2019, 11. října). Jordan-Israel Peace at twenty-five: Past, present, and future. *The Washington Institute for Near East Policy*. Dostupné z <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/jordan-israel-peace-twenty-five-past-present-and-future>

Alden, C., & Aran, A. (2017). *Foreign policy analysis: new approaches* (2. edice). Taylor & Francis. ISBN: 978-1-315-44248-8

Almog S. (2021). *Milchemet ha-Acmaut*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/About/Occasion/Documents/IndependenceWar.pdf>

Aronoff, Y. (2020). The Zionist center-left opposition to Netanyahu. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.

Bdour, F. (2023). Jordan and the Abraham Accords. *Orbis*, 67(2), 193–207. Dostupné z <https://doi.org/10.1016/j.orbis.2023.03.004>

Beneš, V. (2019). *Metodologie výzkumu politiky*. Sociologické nakladatelství (SLON). Dostupné z https://is.muni.cz/el/fss/jaro2017/MVZ428/um/um/Jak_zkoumat_politiku_-_recenzni_rizeni.pdf?lang=en

Ben-Shabbat, M., & Aaronson, D. (2022). *The Abraham Accords, Two Years On: Impressive Progress, Multiple Challenges, and Promising Potential*. Institute for National Security Studies. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep42590>

Benstead, L. J. (2021). Civil society, insecurity and Arab support for normalization with Israel: Contextualizing the Abraham Accords. doi:10.1080/13629395.2021.2008669

Berman, L. (2021, 16. duben). How Israel kept the arab spring from becoming the winter of its discontent. *The Times of Israel*. Dostupné z <https://www.timesofisrael.com/how-israel-kept-the-arab-spring-from-becoming-the-winter-of-its-discontent>

Bermant, A. (2023, 11. ledna). The Abraham Accords: A Gamechanger for the region and Europe's role in it? *Institute of International Relations Prague*. Dostupné z <https://www.iir.cz/en/the-abraham-accords-a-gamechanger-for-the-region-and-europe-s-role-in-it-1>

Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2023, 2. dubna). *Benjamin Netanyahu*. *Encyclopedia Britannica*. Dostupné z <https://www.britannica.com/biography/Benjamin-Netanyahu>

Čech, P., & Sládek, P. (2009). Transliterace a transkripce hebrejštiny: základní problémy a návrhy jejich řešení. *Listy filologické/Folia philologica*, 305-339.

Čejka, M. (2009). *Judaismus a politika v Izraeli*. Barrister & Principal.

Čejka, M. (2020, 29. září). Trump, Netanjahu a "mírové Dohody" na dnešním Blízkém východě. *Blízkovýchodní stránky*. Dostupné z <http://blizky-vychod.blogspot.com/2020/09/trump-netanjahu-mirove-dohody-na.html>

Čejka, M. (2022). 1. díl přednáškového seriálu o izraelské politice – tentokrát o izraelské pravici [web blog]. Dostupné z <http://blizky-vychod.blogspot.com/2022/11/prednaskovy-serial-izraelska-politika-s.html>.

Dachtler, P. (2022). *From New to Normal: Two Years after the Abraham Accords*. Německý institut pro globální a teritoriální studia (GIGA). Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep42848>

Darwich, M., & Kaarbo, J. (2019). IR in the Middle East: Foreign policy analysis in theoretical approaches. *International Relations*, 34(2), 225-245. doi:10.1177/0047117819870238

Dějiny Státu Izrael. (n. d.). *Velvyslanectví Státu Izrael v České republice*. Dostupné z <https://embassies.gov.il/Praha/AboutIsrael/history/Pages/History-State-of-Israel.aspx>

Egel, D., Efron, S., & Robinson, L. (2021). *Peace Dividend: Widening the Economic Growth and Development Benefits of the Abraham Accords*. RAND Corporation. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep30945>

Egypt and Israel Treaty of Peace. (1979). *Oficiální dokument Organizace spojených národů*, č. 17813. Dostupné z https://peacemaker.un.org/sites/peacemaker.un.org/files/EG%20IL_790326_Egypt%20and%20Israel%20Treaty%20of%20Peace.pdf

Eiran, E. (2020). *Structural Shifts and Regional Security: A View from Israel*. Istituto Affari Internazionali (IAI). Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep29453>

Elman, M. F., & Shams, R. Z. (2022). „We Are Cousins. Our Father is Abraham...” Combating Antisemitism and Anti-Zionism with the Abraham Accords. *Religions*, 13(10). doi:10.3390/rel13100901

Even, S., Fadlon, T., & Guzansky, Y. (2020). *The Economic-Strategic Dimension of the Abraham Accords*. Institute for National Security Studies, č. 1388. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep27803>

Evron, Y. (2007). Sino-Israel Relations: Opportunities and Challenges. *Strategic Assessment*, 10(2), 61–70. Dostupné z https://www.inss.org.il/he/wp-content/uploads/sites/2/systemfiles/SystemFiles/AdkanEng10_2_Evron.pdf

Fakhro, E., & Baconi, T. (2022). A Shared Vision: Security Convergence between the Gulf and Israel. *Journal of Palestine Studies*, 51(3), 50-55. doi:10.1080/0377919X.2022.2090209

Finaud, M., Robinson, T., & Saleh, M. (2021). Is There a New Chance for Arms Control in the Middle East? *Arms Control Today*, 51(5), 18–21. Dostupné z <https://www.jstor.org/stable/27067255>

Fleissig, J., & Bahbouh, C. (1992). *Základy moderní spisovné arabštiny*. Dar Ibn Rushd. ISBN 80-900767-0.X

- Freedman, R. O. (2020a). Introduction to Israel in Netanyahu era. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.
- Freedman, R. O. (2020b). Israel and the United States: An uncertain relationship. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.
- Freilich, C. D. (2013). National Security Decision-Making in Israel: Improving the Process. *Middle East Journal*, 67(2), 257–266. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/43698049>
- Gerring, J. (2017). Qualitative methods. *Annual Review of Political Science*, 20(1), 15–36. Dostupné z <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-092415-024158>
- Glynos, J., Howarth, D., Norval, A., & Speed, E. (2009). Discourse analysis: Varieties and methods.
- Goldstein, R. (2022). The Palestinian Refugees in Light of the 2020 Abraham Accords. *Middle East Policy*, 29(2), 46-54. doi:10.1111/mepo.12624
- Güney, N. A., & Korkmaz, V. (2021). A new alliance axis in the eastern mediterranean cold war: What the abraham accords mean for mediterranean geopolitics and turkey. *Insight Turkey*, 23(1), 61-76. doi:10.25253/99.2021231.6
- Gur, H. R. (2019, 27. června). *Everybody complains about Israel's electoral system. But it works*. The Times of Israel. Dostupné z <https://www.timesofisrael.com/everybody-complains-about-israels-electoral-system-but-it-works>
- Gustafsson, J. (2017). *Single case studies vs. multiple case studies: A comparative study*. Digitala Vetenskapliga Arkivet. Dostupné z <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2%3a1064378/FULLTEXT01.pdf>
- Guy Ben-Porat, & Shlomo Mizrahi. (2005). Political Culture, Alternative Politics and Foreign Policy: The Case of Israel. *Policy Sciences*, 38(2/3), 177–194. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/4532659>
- Guzansky, Y. (2020). *Saudi Arabia and Normalization with Israel*. Institute for National Security Studies. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep27809>
- Harmoush, A. (2022, 20. červen). *The Abraham Accords: Yesterday's foes, Tomorrow's friends?: A qualitative case analysis of the geopolitical-economic drivers of the*

Abrahamnormalization Accords. DIVA. Dostupné z <https://lnu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1672475&dswid=-3704>

Hegrová, J. (2011). *Stát Izrael a jeho politický vývoj*. [Bakalářská práce, Univerzita Palackého V Olomouci]. Pedagogická fakulta. Dostupné z https://theses.cz/id/inmyjy/bakalarska_prace_hegrova.pdf

Hoffman, R. (2019). Israel's foreign policy under Benjamin Netanyahu. *Foreign Policy Research Institute*, 18.

Hudson, V. M. (2005). Foreign Policy Analysis: Actor-Specific Theory and the Ground of International Relations. *Foreign Policy Analysis*, 1(1), 1–30. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/24907278>

Hudson, V. M., & Day, B. S. (2020). *Foreign policy analysis: Classic and contemporary theory*. Rowman & Littlefield.

Hykl, A. (2013). *Koncepty výjimečnosti a siege mentality v současné zahraniční politice Státu Izrael* (Bakalářská práce). Dostupné z https://is.muni.cz/th/zlojk/Bakalarska_prace_-_Adam_Hykl__385911_.pdf.

Ibrahim, A. (2019, 12. září). *Israel election: Where do the parties stand on the occupation?* Conflict News | Al Jazeera. Dostupné z <https://www.aljazeera.com/news/2019/9/12/israel-election-where-do-the-parties-stand-on-the-occupation>

Inbar, E. (1990). Attitudes toward War in the Israeli Political Elite. *Middle East Journal*, 44(3), 431–445. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/4328142>

Inbar, E. (1990). Jews, Jewishness and Israel's Foreign Policy. *Jewish Political Studies Review*, 2(3/4), 165–183. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/25834190>

Jeong, H. W. (2021). The Abraham Accords and Religious Tolerance: Three Tales of Faith-Based Foreign-Policy Agenda Setting. *Middle East Policy*, 28(1), 36-50. doi:10.1111/mepo.12540

Joint Message from the National Security Council in the Prime Minister's Office and the Ministry of Foreign Affairs. Online. In: National Security Council. Dostupné z: https://www.gov.il/en/departments/news/news_public27

- Kaarbo, J. (1996). Power and Influence in Foreign Policy Decision Making: The Role of Junior Coalition Partners in German and Israeli Foreign Policy. *International Studies Quarterly*, 40(4), 501–530. Dostupné z <https://doi.org/10.2307/2600889>
- Kalhousová, I. (2020, 6. listopadu). Na Blízkém východě možná vzniká aliance proti politickému islámu. *Hospodářské Noviny*. Dostupné z <https://archiv.hn.cz/c1-66841020-na-blizkem-vychode-mozna-vznika-aliance-proti-politickemu-islam>
- Kampinski A. & Sandler S. (2020). The religious parties in the Netanyahu era: The Politics of Israelization. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.
- Khanin, V. (Ze'ev). (2020). The Israel is our home party: Avigdor Lieberman and the evolution of Israel's „Russian Street“. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.
- Lehman-Wilzig, S. N. (1991). Loyalty, Voice, and Quasi-Exit: Israel as a Case Study of Proliferating Alternative Politics. *Comparative Politics*, 24(1), 97–108. Dostupné z <https://doi.org/10.2307/422203>
- Lipner, S. (2020). *The Chosen People vs. Their Chosen People: Israelis Are the Victims of the Political Shenanigans of Their Elected Leaders*. Atlantic Council. <http://www.jstor.org/stable/resrep26689>
- Ma'oz, M. (2022). The Abraham Accords: Illusion and Reality. *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics & Culture*, 27(3/4), 81–85.
- McNabb, D. E. (2015). *Research methods for political science : quantitative and qualitative approaches* (Druhá edice). Routledge. Dostupné z http://www.lib.ysu.am/disciplines_bk/5011976daf5b5916794c6966cf0b02b3.pdf
- Melkumyan, E. S. (2021). Israel in foreign policy of the United Arab Emirates: From confrontation to normalization. *Vestník MGIMO-Universiteta*, 14(2), 107-118. doi:10.24833/2071-8160-2021-2-77-107-118
- Miessler, Jan. (2008). Kritická diskurzivní analýza (CDA) a velké množství masmediálních textů. *Médiá a text II*, 118-124. ISBN 978-80-8068-730-4. Dostupné z <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Bocak1/subor/14.pdf>

- Mikolášová, D. (2017). *Koncept centrality národní bezpečnosti v izraelské zahraniční politice: Příklad izraelsko-českých oficiálních diplomatických vztahů v letech 2006-2016* (diplomová práce). Dostupné z <https://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=60362256617>
- Milton-Edwards, B., & Hinchcliffe, P. (2007). *Conflicts in the Middle East since 1945* (3. vydání). Routledge Taylor & Francis Group. ISBN 0-203-93443-1
- Ministry of Cabinet Affairs. (n. d.). *Cabinet Members*. Dostupné z <https://uaecabinet.ae/en/cabinet-members>
- Ministry of Foreign Affairs (israel). Devex. (n.d.). Dostupné z <https://www.devex.com/organizations/ministry-of-foreign-affairs-israel-33213>
- Monsen, L. (2018, 2. října). The Camp David Accords, 40 years later. *ShareAmerica*. Dostupné z <https://share.america.gov/camp-david-accords-40-years-later>
- Morin, J. F., & Paquin, J. (2018). *Foreign policy analysis: A toolbox*. Springer. ISBN: 978-3-319-61003-0
- My Jewish Learning. (2021, 11. červen). *Modern Israel: Israel's political parties*. My Jewish Learning. Dostupné z <https://www.myjewishlearning.com/article/israels-political-parties/>
- Netanjahu, B. (2022a). *Bibi My Story* (First Threshold Editions). Simon & Schuster. ISBN 978-1-6680-0844-7
- Neuberger, B. (1989). Israel's Democracy and Comparative Politics. *Jewish Political Studies Review*, 1(3/4), 67–75. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/25834159>
- Nová vláda premiéra Netanjahua získala důvěru, je nejpravicejší v dějinách izraele*. (2022, 29. prosince). *iROZHLAS*. Dostupné z https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/izrael-vlada-netanjahu-duvera-parlament-pravice_2212291547_til
- Nye, J. S. (1990). Soft Power. *Foreign Policy*, 80, 153–171. Dostupné z <https://doi.org/10.2307/1148580>
- Ocampo, J. E. (2022). Los Acuerdos de Abraham y la reconfiguración geopolítica regional ¿“paz por paz”? *Revista De Pensamiento Estrategico y Seguridad CISDE*, 7(2), 39-52. Dostupné z <http://www.uajournals.com/cisdejournal/images/numeros/14.pdf>

Peleg, I. (2020). The Likud Under Benjamin Netanyahu: Readjusting revisionism to the 21st century. *Israel Under Netanyahu: Domestic Politics and Foreign Policy* / editoval Robert O. Freedman. Routledge.

Quotes from Arab and Islamic Leaders Regarding Jews and Israel. (n. d.). *Jewish Virtual Library*. Dostupné z <https://www.jewishvirtuallibrary.org/myths-and-facts-quotes>

Rabinovich, I. (1980). Israel: The Impact of the Peace Treaty. *Current History*, 78(453), 9–38. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/45314783>

Rowley, C. K., & Taylor, J. (2006). The Israel and Palestine Land Settlement Problem, 1948–2005: An Analytical History. *Public Choice*, 128(1/2), 77–90. <http://www.jstor.org/stable/30026634>

Seale, P. (1979). The Egypt-Israel Treaty and Its Implications. *The World Today*, 35(5), 189–196. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/40395115>

Segell, G. (2022). Revisiting Nasser Style Pan-Arabism and Pan-Africanism Prompted by the Abraham Accords. *Insight on Africa*, 14(1), 24–39. doi:10.1177/09750878211048161

Shlaim, A., & Yaniv, A. (1980). Domestic politics and foreign policy in Israel. *International Affairs*, 56(2), 242–262. Dostupné z <https://doi.org/10.2307/2615407>

Shlaim, A., & Yaniv, A. (1980). Domestic Politics and Foreign Policy in Israel. *International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-)*, 56(2), 242–262. Dostupné z <https://doi.org/10.2307/2615407>

Steinmetz, J. (n.d.). Chapter 10: Methods. *Politics, Power, and Purpose: An Orientation to Political Science*. FHSU Digital Press. Dostupné z <https://fhsu.pressbooks.pub/orientationpolisci/chapter/chapter-10-methods/#:~:text=Qualitative%20methods%20entail%20a%20set,numerical%20data%20to%20draw%20inferences>

Telhami, S. (1990). Israeli Foreign Policy: A Static Strategy in a Changing World. *Middle East Journal*, 44(3), 399–416. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/4328140>

The Israel Democracy Institute. (n.d.). *Elections for the 25th kneset*. Dostupné z <https://en.idi.org.il/israeli-elections-and-parties/elections/2022-1>

The Knesset. (n.d.). *20th Knesset*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/About/History/Pages/KnessetHistory.aspx?kns=20>

- The Knesset. (n.d.). *21th Knesset*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/About/History/Pages/KnessetHistory.aspx?kns=21>
- The Knesset. (n.d.). *23th Knesset*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/EN/About/History/Pages/KnessetHistory.aspx?kns=23>
- The Knesset. (n.d.). *Basic Laws*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/activity/pages/basiclaws.aspx>
- The Knesset. (n.d.). *Factions*. Dostupné z <https://main.knesset.gov.il/en/mk/apps/faction/faction-lobby?KnessetID=25&FactionID=1098>
- The Knesset. (n.d.). *History*. Dostupné z <https://main.knesset.gov.il/en/About/History/Pages/Lobby.aspx>
- The Knesset. (n.d.). *Leader of the Opposition*. Dostupné z <https://main.knesset.gov.il/EN/mk/Pages/HeadOfOpposition.aspx>
- The Knesset. (n.d.). *Lexicon: Electoral Threshold*. Dostupné z <https://main.knesset.gov.il/en/about/lexicon/pages/electoralthreshold.aspx>
- The Knesset. (n.d.). *Thirty-Sixth Government*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/mk/government/pages/governments.aspx?govId=36>
- The Knesset. (n.d.). *Thirty-Fifth Government*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/mk/government/pages/governments.aspx?govId=35>
- The Knesset. (n.d.). *Thirty-Fourth Government*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/mk/government/pages/governments.aspx?govId=34>
- The Knesset. (n.d.). *Thirty-Seventh Government*. Dostupné z <https://m.knesset.gov.il/en/mk/government/pages/governments.aspx?govId=37>
- Treaty of Peace Between the Hashemite Kingdom of Jordan and the State of Israel, 1994. Dostupné z <http://www.kinghussein.gov.jo/peacetreaty.html>
- Trigano, S. (2021). *The Abraham Accords: Contrasting Reflections*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep29695>
- Trigano, S. (2021). *The Abraham Accords: Contrasting Reflections*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep29695>

Trigano, S. (2021). The Abraham Accords: Contrasting Reflections. Begin-Sadat Center for Strategic Studies. Dostupné z <http://www.jstor.org/stable/resrep29695>

United Nations. (1947, 29. listopadu). *Future government of Palestine – GA debate, vote on resolution 181* [Doslovný záznam]. Dostupné z <https://www.un.org/unispal/document/auto-insert-189596>

Van Dijk, T. A. (1997). What is political discourse analysis. *Belgian journal of linguistics*, 11(1), 11-52.

Van Dijk, T. A. (2002). Political discourse and political cognition. *Politics as text and talk: Analytic approaches to political discourse*, 203, 203-237.

Weitz, Y. (2014). From Peace in the South to War in the North: Menachem Begin as Prime Minister, 1977–1983. *Israel Studies*, 19(1), 145–165. Dostupné z <https://doi.org/10.2979/israelstudies.19.1.145>

Willis, B. (2014, 5. červenec). *The advantages and limitations of single case study analysis*. E-International Relations. Dostupné z <https://www.e-ir.info/2014/07/05/the-advantages-and-limitations-of-single-case-study-analysis/>

Zvyagelskaya, I. D. (2021). The arab-israeli rapprochement: A search for new normality? *Vostok (Oriens)*, 2021(3), 109-120. doi:10.31857/S086919080015114-2

Zdroje výzkumu

Likud

The Likud Party. Likud National Liberal Party. (n.d.). Dostupné z <https://www.likud.org.il/en/>

Likud – Twitter Benjamin Natanjaha

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023a, 4. duben). Právě jsem mluvil s prezidentem Spojených arabských emirátů, šejkem Muḥammadem bin Zájidem, který volal, aby poblahopřál lidu Izraele u příležitosti Pesachu. Pozdravil jsem [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1643282270218747905>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023b, 26. březen). Společně s ministrem zahraničních věcí Eli Kohenem a velvyslancem Spojených arabských emirátů v Izraeli Muḥammadem Al-Chážou jsme dnes podepsali celní dohodu, která [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1640022297791590405>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023c, 26. březen). Historická mírová dohoda, kterou jsme podepsali se Spojenými arabskými emiráty, nadále přináší ovoce ve prospěch občanů obou zemí. Dnes podepsaná celní dohoda přinese [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1640022300341706752>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023d, 26. březen). Jsem si jist, že budeme pokračovat v rozšiřování izraelského mírového kruhu spolu s dalšími zeměmi v našem regionu. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1640022302128590848>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023e, 12. březen). V rozporu s dnešní večerní publikací jsou vztahy mezi Izraelem a Spojenými arabskými emiráty silné a stabilní. Svědčí o tom mimo jiné dohoda dosažená v minulých dnech o [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/IsraelHebrew/status/1634990596942340097>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023f, 9. březen). Dnes jsem se setkal s americkým ministrem obrany Lloydem Austinem. Naším společným cílem je zabránit Íránu získat jaderné zbraně, zmařit [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1633807550335393792>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023g, 24. únor). Rozšiřujeme kruh míru a schvalujeme izraelské lety nad Ománem. Izrael se stává hlavním přechodovým bodem mezi Asií

a Evropou a my [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1629107533091639298>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023h, 3. únor). Nastal čas, aby na seznam teroristů Evropské unie byly přidány iránské revoluční gardy. Mluvili jsme také o regionální aréně a potřebě [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1621416825677389828>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023i, 24. leden). Dnes jsem se setkal s jordánským králem Abda-l-Láhem. Diskutovali jsme o regionálních otázkách s důrazem na strategickou, bezpečnostní a ekonomickou spolupráci mezi Izraelem a Jordánskem, který přispívá [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1617880703978569732>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023j, 19. leden). Pracovní setkání s americkým poradcem pro národní bezpečnost Jackem Sullivanem: diskutovali jsme o společném úsilí zastavit iránský jaderný program a iránské aktivity [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1616049037437800448>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2023k, 1. leden). Mluvil jsem po telefonu s egyptským prezidentem Abd-al-Fattáhem as-Sísím, který uvítal ustavení nové vlády. Dohodli jsme se na podpoře bilaterálních vztahů mezi nimi [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1609550207100026880>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022b, 31. prosinec). Prezident Emirátnů Muḥammad bin Zájid zavolal premiérovi Netanjahuovi a poblahopřál mu k sestavení vlády. Prezident zopakoval své pozvání na

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022c, 28. prosinec). Vláda bude usilovat o výrazné prohloubení spolupráce se zeměmi „Abrahamovských dohod“ v rámci závazku a meziresortní spolupráce potřebné k podpoře uvedené spolupráce [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1608040545745616896>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022d, 15. prosinec). Byl jsem dotazován saúdskou zpravodajskou sítí Al-^oArabíja a diskutoval jsem o možnosti dosažení míru mezi námi, abychom konečně ukončili izraelsko-arabský konflikt [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1603450756169973765>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022e, 1. prosinec). Oslava národního dne Spojených arabských emirátnů po historické mírové dohodě, kterou jsme mezi námi dosáhli. Srdečně

a upřímně zdravím! Fotografie: Eliran Avital [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1598393388738510899>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022f, 22. listopad). Blahopřál jsem svému bratru Muḥammadu Saúdovi k dnešnímu úžasnému vítězství Saúdské Arábie na mistrovství světa. Dejte hlavičku @mosaud08 [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1595126965862010880>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022g, 13. listopad). Mluvil jsem s bahrajnským korunním princem, šejkem Salmanem bin Ḥamad Al-Chalífou, který mi zavolal, aby mi poblahopřál k výsledkům voleb. Dohodli jsme se na posílení [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1591874281696526336>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022h, 10. listopad). Právě jsem telefonoval s italským premiérem Giorgiem Maloneym, který mi volal, aby mi poblahopřál k výsledkům voleb. Mluvili jsme o nadcházejícím setkání mezi [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1590712675105116162>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022i, 30. říjen). Nyní mi zavolal kancléř Německa Olaf Schulz a poblahopřál mi k výsledkům voleb. Řekl jsem mu, že mám v úmyslu okruh dále rozšiřovat [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1590693837928017920>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022j, 30. říjen). Bývalý premiér Netanjahu ve studiu #Patriots: "Jsem na misi, jsem to jen já." Udělali jsme obrovské věci, aby se Izrael stal 8. velmocí na světě [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/Now14Israel/status/1586825482812669953>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022k, 28. říjen). Lapid ničí naše vztahy se Saúdskou Arábií výměnou za dohodu o kapitulaci Ḥizba-l-Láhu. Jsme svázaní. 60 pro pravici, 60 pro Lapida-Ganze a Abbase. Jděte [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1585978638318456832>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022l, 16. říjen). Rád jsem se dnes setkal s šejkem Abdu-l-Láhem bin Zájidem, ministrem zahraničních věcí Spojených arabských emirátů. V těchto dnech si připomínáme dva roky od podpisu [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.
<https://twitter.com/netanjahu/status/1570742138169888771>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022m, 15. červenec). Pracovali jsme také na umožnění přímých letů mezi Izraelem a Mekkou pro arabské občany Izraele. Mám v úmyslu uzavřít plné mírové dohody s [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1547799208303816706>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022n, 15. červenec). Blahopřeji korunnímu princovi Saúdské Arábie Muḥammadu bin Salmánovi k jeho rozhodnutí rozšířit izraelské lety nad oblohou Saúdské Arábie. [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1547799206592540672>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022o, 11. červenec). Pokud se vrátím na vaši misi vést Stát Izrael, hodlám uzavřít plné mírové dohody se Saúdskou Arábií a také s arabskými zeměmi. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1546523318626435073>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2022q, 15. květen). Gratuluji svému dobrému příteli a partnerovi v boji za mír, Jeho Excelenci šejkovi Muḥammadu bin Zájidovi, k tomu, že se stal prezidentem [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1525772178171609089>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021a, 15. prosinec). Jsem rád, že se dnes večer spolu se svou ženou Sarou zúčastním oslav státního svátku Bahrajnu. Jsme velmi hrdí na skutečný a vřelý mír, který jsme mezi nás dva přinesli [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1471190190035292170>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021b, 18. listopad). Dnes jsem se setkal s bývalými generály, ministry a politiky zemí: USA, Velké Británie, Irsko, Kanady, Německa, Finska a Itálie. Skvělí přátelé Státu [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1461367352226828291>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021c, 11. říjen). Moje žena a já jsme byli rádi, že jsme se setkali se členy delegace Sharaka – sociální delegace z Bahrajnu navržená tak, aby navázala spolupráci v sociálních oblastech s jejich izraelskými protějšky [Hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1447560264258363393>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021d, 14. červenec). Mám velkou radost z dnešního otevření velvyslanectví SAE v Izraeli – vítaného výsledku historické mírové dohody, kterou jsme přinesli. Takhle vypadá mír [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1415295329105285123>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021e, 12. červenec). Bennett dává více vody Jordánsku, zatímco dává ropu Íránu. Omán oznámil, že se rozhodl vzdát normalizace s Izraelem. Když je vláda slabá, [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1414575144836730886>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021f, 30. červen). Spolu se všemi občany Izraele ze srdce děkuji šéfovi Národní bezpečnostní rady Meir Ben Šabatovi za jeho vynikající služby [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1410334003832537091>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021g, 29. červen). Přinesli jsme mír za mír. Gratulujeme nové izraelské ambasádě v Abú Zábí! [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1409874491229061122>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021h, 15. březen). Můj finanční plán na podporu izraelské ekonomiky po koronaviru: * Okamžité granty pro každého Izraelce - 750 pro dospělého, 500 pro dítě.* Povzbud'te zaměstnavatele a nezaměstnané k návratu [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1371537418776539136>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021i, 12. březen). Dohodl jsem se s vůdcem Spojených arabských emirátů šejkem Bin Zájidem na obrovské investici ve výši 10 miliard dolarů ve státě Izrael. Návrat k životu – nejdříve [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1370349982029611018>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021j, 11. březen. [Tweet]. Mluvil jsem s šejkem Muḥammadem bin Zájidem, vůdcem Emirátů, a dohodli jsme se, že mezi námi velmi brzy uspořádáme schůzku, že budeme prosazovat dohodu o zelených pasech mezi zeměmi. [hebrejsky] Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1370053360557158400>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021k, 10. březen). Významný mezinárodní časopis Foreign Policy: "Izrael je rostoucí mocností v arabském světě, arabské země mezi sebou soutěží o blízkost k Izraeli." Úžasné! přinesli jsme [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1369553312203300866>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021l, 4. březen). Společný seznam a Mansour Abbas neudělali nic pro arabské občany Izraele. My v Likudu jsme přinesli rekord investic v arabském sektoru, 4 dohody [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1367369216689643526>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021m, 2. březen). Velmi mě dnes potěšilo setkání s prvním velvyslancem SAE v Izraeli, Muḥammadem Al-Cházou. Měníme Blízký východ, měníme svět. [arabsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1366797595465703424>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021n, 25. únor). Dnes ráno jsem mluvil s bahrajnským korunním princem princem Salmanem bin Ḥamad Al-Chalífou a domluvili jsme se na setkání při první příležitosti. Také korunní [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1365035901567578125>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2021o, 20. leden). Těším se na spolupráci s vámi při dalším posilování americko-izraelského spojení a dalším rozšiřování míru mezi Izraelem a Izraelem. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1351947890164428800>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020a, 21. prosinec). Protože každý vidí naše úspěchy: Přinášíme miliony vakcín občanům Izraele, a to přivádí Izrael na první místa na světě v přinášení [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1341067789851893761>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020b, 6. prosinec). Byl autorem historických Abrahámovských dohod, které zahájily nové mírové období, jež dramaticky mění tvář země. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1335676586851520512>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020c, 6. prosinec). [Tweet]. Odstoupil od nebezpečné dohody o íránském jaderném programu, uvalil na Írán ochromující sankce a odstranil nejnebezpečnější jaderné zbraně na světě. [anglicky] Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1335676588537602050>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020d, 6. prosinec). Vedení Abrahámovských dohod, které otevřely novou a dramatickou éru míru, jež mění Blízký východ před našima očima a končí nebezpečnou jadernou dohodu s [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1335614407003484163>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020e, 6. prosinec). Toto bylo jen jedno z historických rozhodnutí, které učinil prezident Trump během svého prezidentování: uznání izraelské suverenity nad Golanskými výšinami, uznání zákonnosti [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1335614402880483330>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020f, 19. listopad). Děkuji ti, Miku, za tvé obrovské přátelství a za tvůj neocenitelný přínos našemu spolenectví, bezpečnosti Izraele, velvyslanectví [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1329387647190634496>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020g, 10. listopad). Takhle vypadá mír za mír. Mír mezi národy, mír vzájemné úcty. Budeme i nadále jednat se silou a vírou ve spravedlnost naší cesty k založení [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1326215146889486338>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020h, 20. říjen). Oficiální delegace vedoucích obchodních organizací v Izraeli je nyní v Dubaji, zemědělské produkty z Izraele označené izraelskou vlajkou se prodávají na trzích ve Spojených arabských emirátech [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1326215143475318785>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020i, 20. říjen). To posílí cestovní ruch a ekonomiku mezi námi. Přijdou k nám občané Emirátů a naši občané navštíví Emiráty. Otevření nebe mezi námi umožní i levné lety [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1318552659020886020>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020j, 19. říjen). Toto jsou plody míru, které si nyní užíváte vy, občané Izraele. Je to vřelý mír, mír za mír, ekonomika za ekonomiku. Spojujeme se [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1318133446330417152>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020k, 18. říjen). 5. Zemědělská spolupráce. 6. Osvobození diplomatů od víz. 7. Smlouva o spolupráci mezi našimi obchodními komorami. Pokračovat v práci a přinést mír za mír! [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1317946981550071810>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020l, 12. říjen). Vidí, že Izrael nejenže není břemeno a není nepřítel – je to nezbytný spojenec v každé době, zvláště v této době. Nepochybují, že [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1315578940195471361>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020m, 12. říjen). Tyto dohody vyjadřují dramatickou změnu, kterou jsme přinesli v postavení Izraele v regionu. Arabské země s námi chtějí uzavřít mír, protože vidí [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1315578938832424962>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020n, 12. říjen). Ještě předtím zde ale uvidíme delegaci ze Spojených arabských emirátů a pojedje tam další naše delegace. Ujišťuji vás, že [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1315578936164835328>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020o, 15. září). Jsem vděčný bahrajnskému králi Ĥamadovi a ministru zahraničí ‘Abdu-l-Laťífovi az-Zajánímu, že se k nám připojili a přinesli nám naději.[anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963296919629831>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020p, 15. září). Jsem vděčný korunnímu princovi Muĥammadu bin Zájidovi ze Spojených arabských emirátů a ministru zahraničí ‘Abdu-l-Láhovi bin [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963295418077184>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020q, 15. září). Tento týden je Roš hašana, židovský nový rok, a jaké požehnání přinášíme do tohoto nového roku, požehnání [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963289629863936>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020r, 15. září). Odvážně jste se postavili teheránským tyranům. Navrhl jste realistickou vizi míru mezi Izraelem a Palestinci. A [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963293736083459>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020s, 15. září). Pracoval jsem na tom, aby byl Izrael silný, velmi silný, protože historie nás naučila, že síla přináší bezpečnost, síla přináší [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963287390101506>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020t, 15. září). Není to jen mír mezi vůdci, je to mír mezi národy – Izraelci, Emirát’ané a Bahrajnci se již navzájem objímají. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963285007806464>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020u, 15. září). Zním cenu války. Vždyť ti, kdo nesou válečné rány, si váží požehnání míru. A [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305963283338473472>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020v, 14. září). I když jsem zaneprázdněn touto důležitou politickou prací, ani na chvíli nezapomínám, že to jsou pro nás všechny těžké dny. Dnes se mi podařilo mluvit s [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305564318495367170>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020w, 13. září). Když řekli, že způsobují politické tsunami, když jsem bojoval o vybudování plotu na hranici Sinaje, když řekli, že ničím vztahy s USA, když řekli, že nikdy [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1305249709712343041>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020x, 12. září). Všechny tyto dohody jsou uzavřeny tvrdou prací v zákulisí po celá léta, ale byly uskutečněny s důležitou pomocí [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1304824379608530947>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020y, 12. září). Toto je nová éra míru. Mír za mír. Ekonomika pro ekonomiku. Mnoho let jsme investovali do míru a nyní bude investovat mír [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1304824377897299969>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020z, 12. září). Tím se připojuje k historické mírové dohodě se SAE. Trvalo nám 26 let, než jsme se dostali od druhé mírové dohody s arabským [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1304824375934320647>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020aa, 5. září). Vstoupili jsme do nové éry normalizace a míru – míru, který pramení ze síly Izraele. Stejně jako zbytek světa budeme pokračovat v boji proti koroně, budeme se starat o izraelskou ekonomiku [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1302300249202077696>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ab, 2. září). Navíc nám to otevře východ. Když poletíte do Thajska nebo kamkoli jinam v Asii, výrazně se tím zkrátí doba letu a ceny. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1301117332329299970>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ac, 1. září). Již brzy další dobré zprávy o dalších dohodách mezi námi v oblasti letectví, cestovního ruchu a obchodu. Je na co čekat! [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1300736075409874947>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ad, 31. srpen). Vyžadovalo a stále vyžaduje revoluční změnu v převládajícím přístupu k tomu, jak Izrael dosáhne míru. Jsem hrdý, že jsem za tuto změnu bojoval a vedl ji [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1300373668086919168>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ae, 30. srpen). Takhle vypadá mír za mír. Mír ze síly! [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1300069055114760192>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020af, 30. srpen). Palestinci mají příliš dlouho právo veta na mír mezi Izraelem a arabským světem. Pokud na ně musíme čekat – budeme čekat navždy. My [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1300069041135124481>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ag, 30. srpen). Spojené arabské emiráty včera poprvé zrušily embargo na Izrael a otevřely dveře obchodu, investicím a spolupráci mezi nejlepšími ekonomikami. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1300069039109222400>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ah, 25. srpen). Toto je historická dohoda. Přinese motory růstu. Může pomoci dosáhnout hospodářské prosperity obecně, a zejména během období Corony. Doufám, že země [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1298341223791566849>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ai, 24. srpen). Dnes jsem měl důležitou schůzku se svým přítelem @SecPompeo poděkoval jsem mu za velkou americkou podporu Izraele, za jeho spolupráci a za to, že se [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1297924440823681025>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020aj, 18. srpen). Mírová dohoda se Spojenými arabskými emiráty v tomto ohledu žádnou klauzuli neobsahuje a USA daly Izraeli jasně najevo, že budou vždy dbát na zachování kvalitativní výhody [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1295645645689294850>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ak, 18. srpen). Dne 8. července zaslal předseda vlády prostřednictvím velvyslance Friedmana dopis ministru zahraničí Pompeovi, ve kterém objasnil, že postoj Izraele je platný i po [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1295645642761666560>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020al, 18. srpen). V rozhovoru premiéra s americkým velvyslancem Friedmanem 7. července premiér výslovně vyjádřil nesouhlas Izraele s prodejem letadel [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1295645638542143488>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020am, 18. srpen). Od začátku byl premiér proti prodeji F35 a dalších vyspělých zbraní všem zemím na Blízkém východě, včetně arabských zemí, které uzavírají mír s [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1295645636092624896>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020an, 17. srpen). Takhle uděláte mír za mír. Žádné nebezpečné ústupky, žádné „oběti míru“. Mír ze síly. (Foto: Haim Tzach, L.A.M.) [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1295321980237942787>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ao, 14. srpen). Historická mírová dohoda mezi námi zahrnuje plné diplomatické vztahy, zřízení ambasád, výměnu velvyslanců, rozsáhlé investice, které výrazně prospějí izraelské ekonomice, cestovní ruch, letectví [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294257676575223808>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ap, 14. srpen). V posledních letech Izrael pod mým vedením dosáhl pokroku ve vztazích se zeměmi, jako je Súdán, Omán, Bahrajn a další. [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034949813805056>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020aq, 14. srpen). Mám důvod být velmi optimistický a věřit, že po dnešním oznámení SAE budou následovat další arabské země. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034956843454468>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ar, 14. srpen). Vždy jsem věřil, že můžeme s arabským světem uzavřít mír, a snažil jsem se o to. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034947943084035>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020as, 14. srpen). Společně změníme region a vytvoříme ještě lepší budoucnost pro naše lidi. Je to budoucnost míru, budoucnost [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034946596704256>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020at, 14. srpen). Blízkovýchodní plán prezidenta Trumpa posloužil jako základ pro dnešní historický mírového prohlášení. Izrael a Spojené arabské emiráty jsou dva z [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034945397198848>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020au, 14. srpen). Chci poděkovat prezidentu Trumpovi za jeho zásadní pomoc při zprostředkování této historické dohody. A chci mu poděkovat [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034944197525504>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020av, 14. srpen). Věřím, že existuje velká šance, že se k tomuto rozšiřujícímu se kruhu míru brzy připojí další arabské země. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034942993850370>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020aw, 14. srpen). V roce 1979 uzavřel premiér Menachem Begin mír s Egyptem. V roce 1994 podepsal premiér Jicchak Rabin mírovou smlouvu s Jordánskem. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034941706207232>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ax, 14. srpen). Jedná se o největší pokrok na cestě k míru mezi Izraelem a arabským světem za posledních 26 let. [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034940347154434>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ay, 14. srpen). Oznámili jsme uzavření úplného a formálního míru mezi Izraelem a SAE. Zahrnuje vzájemné otevření velvyslanectví, přímé lety [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1294034938166161408>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020az, 14. červen). Zde je jen stručný seznam: Uznali jste Jeruzalém jako hlavní město Izraele, přesunuli jste tam své velvyslanectví, uznali jste izraelskou svrchovanost nad Golanskými [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1272256193512312835>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2020ba, 14. červen). A předložit svou Vizi pro mír, která dává naději na mír, bezpečnost a prosperitu v našem regionu. Děkujeme [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1272256194678272000>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2018a, 26. srpen). Spojenectví USA a Izraele nebylo nikdy silnější. Pod vaším vedením je silnější než kdykoli předtím. Těším se na spolupráci [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/1044995239642050560>

Netanjahu, B. [@netanyahu]. (2018b, 14. květen). Mír, který je postaven na lži, ztroskotá na skalách blízkovýchodní reality. Můžete budovat pouze [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/netanjahu/status/996085951062511618>

Jisrael bejtenu

Mifleget Jisrael Bejtenu ha-atar ha-rišmi [Oficiální web strany Jisrael Bejtenu]. Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2023, 9. duben). Dostupné z <https://beytenu.org.il>

Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2022, 14. srpen). *Bchiroth ba-Kneset ha-25 [Volby do 25. Knesetu].* The Israel Democracy

Institute.

Dostupné

z <https://en.idi.org.il/media/18470/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95.pdf>

Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2021, 8. březen). *Chazon Jisrael Bejtenu li-krat ha-bchirot la-kneset ha-24 [Vize Israel Beytinu před volbami do 24. Knesetu]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/15981/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95.pdf>

Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2020, 3. únor). *Maca "Jisrael Bejtenu" li-krat ha-bchirot la-kneset ha-23 [Platforma „Jisrael bejtenu“ pro volby do 23. Knesetu]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/13926/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95.pdf>

Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2019a, 15. srpen). The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/13144/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95.pdf>

Jisrael Bejtenu berašut Avigdor Liberman [Jisrael bejtenu vedená Avigdorem Liebermanem]. (2019b, 20. únor). *Maca Jisrael Bejtenu la-kneset ha-21 [Platforma „Jisrael Bejtenu“ do 21. Knesetu]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/12221/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Jisrael Bejtenu ha-atar ha-rišmi [Jisrael bejtenu oficiální webové stránky]. (2015, 1. únor). *Lischot neged ha.zerem - chazon "Jisrael bejtenu [Plavání proti proudu - vize "Jisrael bejtenu"]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/6091/%D7%99%D7%A9%D7%A8%D7%90%D7%9C-%D7%91%D7%99%D7%AA%D7%A0%D7%95-2015.pdf>

Náboženská sionistická strana

Amud ha-bajt [domovská stránka]. Mifleget ha-cionut ha-datit [Náboženská sionistická strana]. (2022, 29. září). Dostupné z <https://zionutdatit.org.il>

Twitter – Becalel Smotrič

Smotrič, B. [@bezalelsm]. (2020, 3. březen). 4. Netanjahu chce skutečně realizovat Trumpův plán v obou jeho částech a nastolit „demilitarizovaný“ palestinský stát. K tomu potřebuje Gantze a ne [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/bezalelsm/status/1234866812313112576>

Smotrič, B. [@bezalelsm]. (2019, 5. duben). „כח“ je jedinou poznámkou, která se zavázala zabránit Trumpovu plánu století, který zahrnuje uznání palestinského teroristického státu, vysídlení desítek osad a deportaci. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/bezalelsm/status/1114128600536637440>

Jamina

Twitter – Naftali Bennett

Bennett, N. [@naftalibennett]. (2022a, 9. červen). Na fotografii: na recepci s ministrem zahraničních věcí Spojených arabských emirátů šejkem ʿAbdu-l-Láhem bin Zájidem. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/naftalibennett/status/1534870062619828224>

Bennett, N. [@naftalibennett]. (2022b, 13. květen). Stát Izrael stojí při Státu Spojené arabské emiráty a s ním v této těžké době. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/naftalibennett/status/1525078898391797760>

Bennett, N. [@naftalibennett]. (2022c, 1. duben). Při mém posledním setkání s korunním princem jsme se dohodli, že proces urychlíme a dovedeme k závěru během několika dní, a to se skutečně děje. Dobré a vřelé vztahy [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/naftalibennett/status/1509838564141457425>

Bennett, N. [@naftalibennett]. (2021a, 13. prosinec). Instruoval jsem všechny zúčastněné, aby jednali rázně, abychom mohli v krátké době podepsat dohodu o volném obchodu. Odcházím odsud s optimismem [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/naftalibennett/status/1470411771051745280>

Bennett, N. [@naftalibennett]. (2021b, 22. listopad). DOI, kterou jsme podepsali s Jordánskem a SAE, zahrnuje: solární farmu v Jordánsku, která bude dodávat elektřinu do Izraele, [anglicky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/naftalibennett/status/1462862737378353163>

Nová naděje

Mifleget tikva chadaša [strana Nová naděje]. (2022, 12. duben). Dostupné z <https://www.newhope.org.il/en/home>

Twitter – Gideon Sa‘ar

Twitter. (n.d.). *Gideon Sa'ar*. Twitter. Dostupné z https://twitter.com/gidonsaar?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Eembeddedtimeline%7Ctwtterm%5Escreen-name%3Agidonsaar%7Ctwcon%5Es2

Modrobílá

Ekronot ha-machane ha-mamlachti [Principy Státního tábora]. Machane ha-mamlachti [Státní tábor]. (2022a, 20. září). Dostupné z <https://kachollavan.org.il/wp-content/uploads/2022/09/principles.pdf>

Kachol lavan [Modrobílá]. (2021, 10. únor). *Ha ekronot šelanu [Naše zásady]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/15840/%D7%9B%D7%97%D7%95%D7%9C-%D7%9C%D7%91%D7%9F.pdf>

Kachol lavan [Modrobílá]. (2020, 26. leden). *Maca kachol lavan 2020 [Platforma Modrobílá 2020]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/13906/%D7%9B%D7%97%D7%95%D7%9C-%D7%9C%D7%91%D7%9F.pdf>

Kachol lavan [Modrobílá]. (2019a, 6. březen). *Maca kachol lavan 2019 [Platforma Modrobílá 2019]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/13149/%D7%9B%D7%97%D7%95%D7%9C-%D7%9C%D7%91%D7%9F-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Kachol lavan [Modrobílá]. (2019b, 6. březen). *Maca kachol lavan 2019 [Platforma Modrobílá 2019]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/12312/%D7%9B%D7%97%D7%95%D7%9C-%D7%9C%D7%91%D7%9F-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Státní tábor

Ekronot ha-machane ha-mamlachti [Principy Státního tábora]. Machane ha-mamlachti [Státní tábor]. (2022b, 28. září). Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/18468/%D7%94%D7%9E%D7%97%D7%A0%D7%94-%D7%94%D7%9E%D7%9E%D7%9C%D7%9B%D7%AA%D7%99.pdf>

Kulanu

Mavtichim u-mkajmim [Slibit a splnit]. Mifleget Kulanu behanhagat Moše Kahlon [Strana Kulanu vedená Moshe Kahlonem]. (n.d.). Dostupné z <https://www.kulanu-party.co.il/hevtachnu-kiyamnu>

Kulanu [Kulanu]. (2015, 4. březen). *Kulanu, kneset 20 [Kulanu, Kneset 20].* The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://www.idi.org.il/media/6591/%D7%9B%D7%95%D7%9C%D7%A0%D7%95.pdf>

Gešer

Mifleget Gešer [Strana Gešer]. (2019, březen). *Tachnit avoda [Pracovní plán].* The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://www.idi.org.il/media/12474/%D7%92%D7%A9%D7%A8-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Sionistický tábor

Ha-Machane ha-cioni be-rašut Hercog ve-Livni [Sionistický tábor pod vedením Herzoga a Livni]. (2015, březen). *Ha-Machane ha-cioni - maca 2015 [Sionistický tábor - platforma 2015].* The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/6854/%D7%94%D7%9E%D7%97%D7%A0%D7%94-%D7%94%D7%A6%D7%99%D7%95%D7%A0%D7%99-2015.pdf>

Ješ atid

Amud ha-bajt [Domovská stránka]. Ješ atid Banu lešanut [Ješ atid Přišli jsme změnit se]. (2022, 29. říjen). Dostupné z <https://yeshatid.org.il/>

Ješ atid [Ješ atid]. (2022, 29. září). *Maca Ješ atid [platforma Ješ atid]*. Dostupné z <https://yeshatid.org.il/platforms/%d7%9e%d7%93%d7%99%d7%a0%d7%99-%d7%91%d7%98%d7%97%d7%95%d7%a0%d7%99>

Ješ atid be-rašut Jair Lapid [Ješ atid pod vedení Jair Lapida]. (2015, 23. březen). *Maca hamiflaga [Stranická platforma]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/6076/%D7%99%D7%A9-%D7%A2%D7%AA%D7%99%D7%93-2015.pdf>

Demokratický tábor

K demokratickému táboru nebyly nalezeny žádné zdroje. Důvodem může být to, že tato aliance existovala pouze krátce mezi lety 2019 a 2020.

Izraelská strana práce

Mifleget ha-avoda ha-israelit [Izraelská strana práce]. Ha-avoda [Práce]. (n.d.). Dostupné z <https://havoda.org.il>

Chazon. Maca. Emet. Ha-avoda be-rašut Merav Michaeli. [Vize. Platforma. Pravda. Práce pod vedením Merav Michaeli.]. The Israel Democracy Institute. (2022, listopad). Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/18506/%D7%9E%D7%A4%D7%9C%D7%92%D7%AA-%D7%94%D7%A2%D7%91%D7%95%D7%93%D7%94.pdf>

Ha-avoda be-rašut Merav Michaeli [Práce pod vedením Merav Michaeli.]. (2021, 17. březen). *Chazon ve-ekronot jesod [Vize a základní principy]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/16030/%D7%9E%D7%A4%D7%9C%D7%92%D7%AA-%D7%94%D7%A2%D7%91%D7%95%D7%93%D7%94.pdf>

Ha-avoda be-rašut Merav Michaeli [Práce pod vedením Merav Michaeli.]. (2019, březen). *Ha-Tochnit šelanu le-šinu'j amiti [Náš plán pro skutečnou změnu]*. The Israel Democracy Institute. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/12386/%D7%9E%D7%A4%D7%9C%D7%92%D7%AA-%D7%94%D7%A2%D7%91%D7%95%D7%93%D7%94-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Merec

Anachnu Merec [My jsme Merec]. Mifleget Merec [Strana Merec]. (2022, 2. listopad). Dostupné z <https://meretz.org.il/>

Merec [Merec]. (2022, 18. říjen). *Maca Merec Bechirot la-kneset ha-25 [Platforma Merec Volby do 25. Knesetu]*. The Israel Democracy Institut. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/18472/%D7%9E%D7%A8%D7%A6.pdf>

Merec [Merec]. (2019, 14. březen). *Ein mahapach bli Merec [Bez Merec není změna]*. The Israel Democracy Institut. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/12374/%D7%9E%D7%A8%D7%A6-%D7%9E%D7%A6%D7%A2.pdf>

Merec [Merec]. (2015, 25. únor). *Maca Merec [Platforma Merec]*. The Israel Democracy Institut. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/6685/%D7%9E%D7%A8%D7%A6-2015.pdf>

Maca ve-tochniot [Platforma a plány]. Mifleget Merec [Strana Merec]. (2023, 13. leden). Dostupné z <https://meretz.org.il/%d7%90%d7%95%d7%93%d7%95%d7%aa/>

Merec. (2021, 25. únor). *English Platform*. Meretz. Dostupné z <https://meretz.org.il/wp-content/uploads/2021/02/English-Platform.pdf>

Židovský domov

Ha-Bajt ha-jehudi [Židovský domov]. (2015, 11. února). *Ha-Bajt ha-jehudi [Židovský domov]*. Dostupné z <https://www.idi.org.il/media/6078/%D7%94%D7%91%D7%99%D7%AA-%D7%94%D7%99%D7%94%D7%95%D7%93%D7%99-2015.pdf>

Strana Šas

Twitter – Arje Deri

Deri, A. [@ariyederi]. (2021a, 8. leden). Dnes ráno jsem mluvil se svým kolegou, ministrem vnitra Maroka, Abdem Alofi Lafatim, a rozhodli jsme se vytvořit tým ze dvou ministerstev, který bude zkoumat přivádění pracovníků. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/ariyederi/status/1351121223800016897>

Deri, A. [@ariyederi]. (2021b, 6. leden). Jako rodáka z Maroka, který emigroval do Izraele ve věku 9 let, mě podpis dohody, kterou jsem podepsal s Marokem, nadchl [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/ariyederi/status/1346799124969107456>

Deri, A. [@ariyederi]. (2020a, 22. prosinec). Ve vzrušující situaci v Maroku podepsal generální ředitel Úřadu pro populaci a přistěhovalectví prof. Šlomo Mor Josef, který cestoval na mou misi, dohodu o vzájemné výjimce. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/ariyederi/status/1341497814610829315>

Deri, A. [@ariyederi]. (2020b, 11. říjen). V posledních týdnech po sítích koluje nepravdivá a škodolibá stránka, která mi připisuje drsná prohlášení na adresu vládců arabských zemí a Arabů obecně. Toto jsou falešné zprávy [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/ariyederi/status/1315193624527859712>

Sjednocený judaismus Tóry

Jehudat ha-Tora [Sjednocený judaismus Tóry]. Facebook. (n.d.). Dostupné z <https://www.facebook.com/yahdutatora/following/>

Sjednocená kandidátka

Maca Chadaš [Platforma Chadaš]. Chazit demokratit le-šalom ve-šivijon [Demokratická fronta pro mír a rovnost]. (n.d.). Dostupné z <http://hadash.org.il/matzahadash/#7>

Chadaš al-džabha [Chadaš Vpřed]. (2015, 14. únor). *Maca ha-rešima ha-mešutefet [Platforma Společné kandidátky]*. The Israel Democracy Institut. Dostupné z <https://en.idi.org.il/media/6072/%D7%94%D7%A8%D7%A9%D7%99%D7%9E%D7%94-%D7%94%D7%9E%D7%A9%D7%95%D7%AA%D7%A4%D7%AA.pdf>

Balad

At-tadžamu'u juchúd il-intichábát li-l-knísit 'alá asáti barnámadž il-qá'imat il-mustaraqat [Shromáždění pro Kneset probíhá na základě programu Společné kandidátky]. At-tadžamu'u al-waṭanij al-dímúqrátij [Demokratické národní shromáždění]. (2020, 24. leden). Dostupné z <https://www.altajamoa.org/%D9%86%D8%B5%D9%88%D8%B5-%D9%85%D8%A4%D8%B3%D8%B3%D8%A9/2020/01/24/%D8%A7%D9%84%D8%AA%D8%AC%D9%85%D9%8F%D9%91%D8%B9-%D9%8A%D8%AE%D9%88%D8%B6-%D8%A7%D9%84%D8%A7%D9%86%D8%AA%D8%AE%D8%A7%D8%A8%D8%A7%>

D8%AA-%D9%84%D9%84%D9%83%D9%86%D9%8A%D8%B3%D8%AA-2020-
%D8%B9%D9%84%D9%89-%D8%A3%D8%B3%D8%A7%D8%B3-
%D8%A8%D8%B1%D9%86%D8%A7%D9%85%D8%AC-
%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%A7%D8%A6%D9%85%D8%A9-
%D8%A7%D9%84%D9%85%D8%B4%D8%AA%D8%B1%D9%83%D8%A9

Balad [@Balad_Tajamoa]. (2019, 22. září). Společný seznam je jedinou alternativou, která nabízí způsob, jak ukončit okupaci a dosáhnout míru a ukončit války na základě rezolucí OSN. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter.

https://twitter.com/Balad_Tajamoa/status/1175814164176150533

Ra'am

Twitter – Mansour Abbas

Abbas, M. [@mnsorabbas]. (2023, 20. březen). Se ctí velvyslanec Bahrajnského království Chálid Al-Džalahma spolu s Ímán Chaṭīb Jásín. [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/mnsorabbas/status/1627642831849357313>

Abbas, M. [@mnsorabbas]. (2022, 7. prosinec). Navštívil jsem velvyslance Spojených emirátů Muḥammada Al-Choja v jeho rezidenci v Herclija. Blahopřál jsem jemu i emirátskému lidu u příležitosti Národního dne unie [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/mnsorabbas/status/1600585911250845696>

Abbas, M. [@mnsorabbas]. (2021, 2. leden). Byl jsem rád, že jsem jako první identifikoval a vedl změnu ve vnímání izraelských politiků vůči arabské společnosti, od nepřátelského postoje k arabským občanům země k [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/mnsorabbas/status/1345473875203776512>

Abbas, M. [@mnsorabbas]. (2020, 15. září). Skutečný mír začíná ukončením okupace a zřízením palestinského státu na Západním břehu Jordánu a v pásnu Gazy s hlavním městem Jeruzalémem. Z toho budou mít prospěch oba národy, nejen vůdci [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/mnsorabbas/status/1305930545273151489>

Abbas, M. [@mnsorabbas]. (2019, 19. listopad). Na cestě k demokratickému židovskému apartheidu dláždí cestu Trumpovo rozhodnutí legalizovat osady. A klamní izraelští vůdci doplňují izraelskou veřejnost, kterou lze anektovat [hebrejsky] [Tweet]. Twitter. <https://twitter.com/mnsorabbas/status/1196707834685210624>

Příloha A: Politické strany

Historie a charakteristika politických stran v Izraeli

Pravicové strany

Likud ▪ Jisrael bejtenu ▪ Náboženská sionistická strana ▪ Jamina

Původ pravice souvisí s protibritskými a protiarabskými milicemi Irgun a Lechi. Po šestidenní válce a rozšíření izraelských území došlo k vzestupu nacionalismu a sympatiím ke konceptu tzv. „Velkého Izraele“, tj. znovuzískání a udržení Izraele v původních biblických hranicích, ovládaného pouze Židy. Této vize se pravice v jisté méně radikální verzi drží dodnes, proto jsou pravicové strany charakteristické tím, že odmítají jednat s Araby či Palestinci o územních ústupcích výměnou za mírové řešení konfliktu (Čejka, 2009, s. 22, 70).

Nejdůležitější stranou v rámci výzkumu je strana Likud. Benjamin Netanjahu je jedním z hlavních aktérů Abrahámovských dohod (viz podkapitola 3.1 *Kontext podpisu Dohod – Likud*). Obecně lze říci, že Netanjahuův přístup je zřetelně teritoriální, maskovaný argumentací bezpečnosti Státu (Peleg, 2020, s. 23). Jisrael bejtenu je krajně pravicová a nacionalistická strana, vedená Avigdorem Liebermanem (Ibrahim, 2019). Vznikla v roce 1999 a zastupuje zájmy rusky mluvících sekulárních Izraelců. Snaží se rozšířit svou základnu mimo rusky mluvící komunitu, zaujímá tvrdý postoj vůči izraelsko-palestinskému míru a podporuje výměny pozemků v jakékoli případné mírové dohodě, která by mnohé izraelské Araby připravila o občanství. Jamina je aliance několika pravicových a náboženských stran, která je proti vytvoření palestinského státu. V jejímž čele stojí Naftali Bennett, nacionalista a zastánce politiky osidlování. Náboženská sionistická strana, vedená Becalelem Smotričem se tvrdě staví vůči územním ústupkům vůči Palestincům. Becalel Smotrič je obecně sama o sobě kontroverzní postava izraelské politiky, která se staví proti právům LGBT skupiny a Arabů.⁵⁰

⁵⁰ Dostupné z „Mé židovské učení“ [anglicky] (2021).

Levicové strany

Izraelská strana práce • Merec • Demokratický tábor

Izraelská levice je mnohem méně radikální než pravice. Během své historie sice párkrát zaujala protiarabský postoj a nedemokratické praktiky, ale vždy měla blíže k sociálně-demokratickému modelu. V současné době je charakteristická tím, že je ochotna jednat s Araby, či Palestinci o územních ústupcích.

Merec je strana prosazující dvou státní řešení, která je populární mezi liberálními Izraelci ze střední třídy. Preferuje rozdělení země na základě válečných hranic z doby před rokem 1967 (Ibrahim, 2009). Izraelská strana práce byla po založení Státu Izrael dominantní politickou silou země a v letech 1948 až 1977 byla politickým domovem každého izraelského premiéra. Strana pomohla vytvořit sekulární socialistickou izraelskou společnost, ale poté začala pomalu upadat, spolu s úpadkem touhy po mírovém řešení Izraelsko-palestinského konfliktu.⁵¹

⁵¹ Dostupné z „Mé židovské učení“ [anglicky] (2021).

Středové strany

Ješ atid • Sionistický tábor • SL • Modrobílá • Kulanu • Gešer • SP • Státní tábor • Nová naděje

Středové strany jsou stranami, které svým postojem vůči Arabům a Palestincům nejdou jednoznačně zařadit ani doleva, ani doprava. Jako čistě středové politické subjekty jsou zde zařazeny Modrobílá, Kulanu a Gešer. Ideologické rozdíly mezi pravým a levým středem sice přetrvávají, ale postupem času se zmenšily. Přijetí dvou státního řešení se stalo postojem sahajícím od levice přes střed až po mnohé části pravice. Izraelské středo-levicové strany postupně odmítají své socialistické kořeny, i když se stále relativně hodně zasazují o zajištění sociální záchranné sítě. V tomto výzkumu se jedná o subjekty Ješ Atid a Sionistický tábor (Aronoff, 2009, s. 34). Středo-pravicovými subjekty zde jsou Státní tábor a Nová naděje.

Ješ atid byla založena v roce 2012 Yairem Lapidem, který stranu vytvořil se zaměřením na sekulární Izraelce, kteří kladou důraz na domácí problematiku, jako je vzdělání a bydlení. Nová naděje je strana, kterou v roce 2020 založil Gideon Sa'ar, původně z Likudu. Zahrnuje několik dalších bývalých členů Likudu, kteří s ní z velké části sdílejí politickou ideologii, ale jsou proti Netanjahuovi.⁵²

⁵² Dostupné z „Mé židovské učení“ [anglicky] (2021).

Ortodoxní strany

Židovský domov · Sjednocený judaismus Tóry · Strana Šas

Náboženské strany jsou součástí izraelské politiky již od dob před vznikem státu. Jejich vliv výrazně vzrostl v roce 2009, po návratu Benjamina Netanjahua k moci, kdy se staly členy jeho koaliční vlády. Náboženské strany jsou hlavní složkou koalic vedených Likudem a bez nich by Netanjahu neměl pravicovou koaliční většinu. Není proto překvapivé, že kromě úspěchů na klíčových pozicích hrají náboženské strany důležitou roli i při zásadních rozhodnutích týkajících se identity státu a rozdělování jeho zdrojů (Kampinsky & Sandler, 2020, s. 74). Proto v současné době moc náboženských politických stran roste. Důsledkem toho je, že se Kneset a vláda nevěnují posilování ochrany občanských práv a svobod v oblasti vztahu náboženství a státu (Čejka, 2009, s. 24–27). Příkladem tohoto přístupu je aktuálně řešená míra pravomocí Nejvyššího soudu, která byla v nedávné minulosti, vládou s vysokým zastoupením náboženských politických stran, omezena.

V současnosti jsou ortodoxní strany v Izraeli strany nejrychleji rostoucí a relativně nejstabilnější. Dají se rozdělit dle svého (1) postoje k sionismu, (2) míry zastoupení Sefardských Židů a (3) postoje vůči Palestincům a okupovaným územím. Od Židovského domova a Sjednoceného judaismu Tóry se neočekává, že by se vůči Arabům programově vyhrožovali. Strana Šas se díky svým rolím ve vládě vyhrožuje v obdobném duchu jako izraelská pravice (Čejka, 2009, s. 126–127).

Arabské strany

Ra'am · Balad · Sjednocená kandidátka

Arabové v současnosti představují asi 21 % izraelské populace a tvoří 15 % izraelských vysokoškolských studentů. V Izraeli existují čtyři arabské politické subjekty: nacionalisté (Balad), komunisté (Chadaš), sekularisté (Ta'al) a islamisté (Ra'am). Ve volbách v roce 2015 se spojily do strany Sjednocená kandidátka, aby překonaly nové a přísnější volební podmínky. Mezi těmito stranami existují silné ideologické rozdíly, ale přesto se na krátkou dobu staly součástí izraelské vlády, a to v roce 2021. Během Netanjahuova působení ve funkci premiéra arabské strany hlasitě vystupovaly proti jeho vládě a někteří jejich členové veřejně podporovali Ĥamás a Ĥizba-l-Láh. Netanjahu měl naopak tendence považovat izraelské Araby za bezpečnostní hrozbu. Navzdory těmto zásadním politickým rozdílům Netanjahu investoval do zvýšení ekonomického postavení izraelské arabské komunity, čímž postupně vznikla nová arabská střední třída, která někdy bývá v rozporu s politickým programem svých arabských zástupců v Knesetu (Freedman, 2020a, s. 4).

Ra'am je islamistická strana, která podporuje palestinskou státnost, ale z velké části se soustředí na problémy, kterým čelí arabská izraelská komunita. Společná kandidátka podporuje rovná práva pro izraelské Araby, konec izraelské okupace Západního břehu Jordánu i vytvoření palestinského státu.⁵³

⁵³ Dostupné z „Mé židovské učení“ [anglicky] (2021).

Příloha B: Transkripce

Transkripce z moderního spisovného arabského jazyka a moderního hebrejského jazyka.

Český přepis	Arabský originál	Hebrejský originál
Agudat Jisra'el	-	אגודת ישראל
Ajelet Šaked	-	איילת שקד
Arabské hnutí za změnu/ Ta'al	الحركة العربية للتغيير	תנועה ערבית להתחדשות/תע״ל
Ariel Šaron	-	אריאל שרון
Arje Deri	-	אריה דרעי
Bašár al-Asad	بشار الأسد	-
Becalel Smotrič	-	בצלאל סמוטריץ'
Benjamin Ganc	-	בנימין גנץ
Benjamin Netanjahu	-	בנימין נתניהו
°Abdu-l-Láh bin Zájid an-Nahján	عبد الله بن زايد آلنهيان	-
°Abdu-l-Láh I. bin al-Ḥussajn	عبد الله الأول بن الحسين	-
°Abdu-l-Laťif bin Rášid az-Zajání	عبد اللطيف بن راشد الزياني	-
°Abdu-s-Salám al-Madžálí	عبد السلام المجالي	-
°Ádu-l-Fatáh as-Sísí	عبد الفتاح السيسي	-
Cipora Malka Livni	-	ציפורה מלכה לבני
David Ben-Gurion	-	דביד בן-גוריון
Degel ha-Tora	-	דְּגַל הַתּוֹרָה
Demokratická strana	-	ישראל דמוקרטית
Demokratická volba	-	הבחירה הדמוקרטית
Demokratické hnutí za změnu (Daš)	-	דייש/התנועה הדמוקרטית לשינוי
Demokratický tábor	-	המחנה הדמוקרטי
Derech erec	-	דרך ארץ
Dohody z Camp Davidu	اتفاقات كامب ديفيد	הסכמי קמפ דייוויד
Dori Gold	-	דורי גולד
Džawád al-°Anání	جواد العناني	-

Český přepis	Arabský originál	Hebrejský originál
Egyptsko-izraelská mírová smlouva	معاهدة السلام المصرية الإسرائيلية	הסכם השלום בין ישראל למצרים
Eli Kohen	-	אלי כהן
Elijahu Sason	-	אליהו ששון
Gabi Aškenazi	-	גבי אשכנזי
Gešer	-	גשר
Gid'on Sa'ar	-	גדעון סער
Golanské výšiny	هضبة الجولان	רמת הגולן
Ha-Machon le-mechkirej bitachon leumi	-	המכון למחקרי ביטחון לאומי
Ḥamás	حركة حماس	-
Hášemiovcí	الهاشميون	-
Ha-Tnu'a	-	התנועה
Ḥizba-l-Láh	حزب الله	-
Chadaš	-	חד"ש
Chevron	الخليل	חברון
Chosen le-Jisra'el	-	חוסן לישראל
Irgun	-	ארגון צבאי לאומי
Islámský stát	تنظيم الدولة الإسلامية	-
Izraelská strana práce	-	מפלגת העבודה הישראלית
Izraelsko-jordánská mírová smlouva	معاهدة السلام الأردنية الإسرائيلية	הסכם השלום בין ישראל לירדן
Izraelsko-palestinský konflikt	القضية الفلسطينية	הסכסוך הישראלי-פלסטיני
Ja'ir Lapid	-	יאיר לפיד
Jamina	-	ימינה
Jariv Gideon Levin	-	יריב גדעון לוין
Jarmúk (řeka)	نهر اليرموك	-
Jeruzalém	القدس	ירושלים
Ješ atid	-	יש עתיד
Jicchak Hercog	-	יצחק הרצוג

Český přepis	Arabský originál	Hebrejský originál
Jicchak Rabin	-	יצחק רבין
Jicchak Šamir	-	יצחק שמיר
Jigael Jadin	-	יגאל ידין
Jisrael bejtenu	-	ישראל ביתנו
Jisrael Kac	-	ישראל כץ
Jomkipurská válka	حرب أكتوبر	מלחמת יום הכיפורים
Jordán (řeka)	نهر الأردن	נהר הירדן
Kneset	-	הכנסת
Kulanu	-	כולנו
Lechi	-	לוחמי חרות ישראל
Likud	-	הליכוד
Ma'arach	-	המערך
Meir Ben Šabat	-	מאיר בן שבת
Menachem Begin	-	מנחם בגין
Merec	-	מרצ
Michael Hercog	-	מיכאל הרצוג
Milchemet ha-Acmaut	-	מלחמת העצמאות
Mírová dohoda z Osla	اتفاقية أوسلو	הסכמי אוסלו
Modrobílá	-	כחול לבן
Moše Dajan	-	משה דיין
Muḥammad Anwar as-Sádát	محمد أنور السادات	-
Muḥammad bin Zájid ibn Sulṭán Ál Nahján	محمد بن زايد آل نهيان	-
Muḥammad Ḥusní Mubáarak	محمد حسني مبارك	-
Muḥsin Fachrízádih Muhánádí	محسن فخري زاده مهابادي	-
Muslimské bratrstvo	الإخوان المسلمون	-
Náboženská sionistická strana	-	האיחוד הלאומי – תקומה
Naftali Bennett	-	נפתלי בנט

Český přepis	Arabský originál	Hebrejský originál
Národní demokratická aliance/ Balad	التجمع الوطني الديمقراطي	ברית לאומית דמוקרטית/בלייד
Nejvyšší soud	-	בית המשפט העליון
Nová naděje	-	תקווה חדשה
Operace Severní štít	-	מבצע מגן צפוני
Opotřebovací válka	حرب الاستنزاف	מלחמת ההתשה
Organizace pro osvobození Palestiny	منظمة التحرير الفلسطينية	-
Pásmo Gazy	قطاع غزة	רצועת עזה
První libanonská válka	حرب لبنان 1982	מלחמת לבנון הראשונה
První palestinská intifáda	الانتفاضة الفلسطينية الأولى	האינתיפאדה הראשונה
Qásim Sulajmání	قاسم سليمانى	-
Ron Dermer	-	רון דרמר
Sigal Almog	-	סיגל אלמוג
Sinajská válka	العدوان الثلاثي	מלחמת סיני
Sinajský poloostrov	شبه جزيرة سيناء	חצי האי סיני
Sionistický tábor	-	המחנה הציוני
Sjednocená arabská kandidátka/ Ra'am	القائمة العربية الموحدة	הרשימה הערבית המאוחדת/רעיים
Sjednocená kandidátka	-	הרשימה המשותפת
Sjednocený judaismus Tóry	-	יהדות התורה
Státní tábor	-	המחנה הממלכתי
Strana Šas	-	מפלגת ש"ס
Šeli Jachimovič	-	שלי יחימוביץ'
Šestidenní válka	حرب 1967	מלחמת ששת הימים
Šim'ún Šamír	شمعون شمير	-
Šmuel Trigano	-	שמואל טריגנו
Ta'al	-	תנועה ערבית להתחדשות
Telem	-	תנועה להתחדשות ממלכתית

Český přepis	Arabský originál	Hebrejský originál
Unie pravicových stran	-	איחוד מפלגות הימין
Válka za nezávislost	حرب فلسطين	מלחמת העצמאות
Západní břeh Jordánu	الضفة الغربية	הגדה המערבית
Zelené hnutí	-	המפלגה הירוקה
Židovský domov	-	הבית היהודי